

**TEKİRDAĞ İLİNDE TARIM KREDİ
KOOPERATİFLERİNİN TARIM KESİMİ
ÜZERİNE ETKİSİ**

Gökberk ARICILAR Yüksek Lisans Tezi

Yönetim Organizasyon Anabilim Dalı

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Dr. Ali GÜREL

2020

**T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL
ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM ORGANİZASYON ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEKİRDAĞ İLİNDE TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİNİN
TARIM KESİMİ ÜZERİNE ETKİSİ**

Gökberk ARICILAR

YÖNETİM ORGANİZASYON ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Ali GÜREL

TEKİRDAĞ-2020

Her hakkı saklıdır.

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM ORGANİZASYON ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökberk ARICILAR tarafından hazırlanan TEKİRDAĞ İLİNDE TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİNİN TARIM KESİMİ ÜZERİNE ETKİSİ konulu YÜKSEK LİSANS

Tezinin Sınavı, Namık Kemal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği uyarınca

..... günü saat’da yapılmış olup, tezin*
.....

OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA

* Jüri üyelerinin tezle ilgili karar açıklaması kısmında “Kabul Edilmesine / Reddine” seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

ÖZET

Kurum, Enstitü, : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
ABD : Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Tekirdağ İlinde Tarım Kredi Kooperatiflerinin Tarım Kesimi
Üzerine Etkisi
Tez Yazarı : Gökberk Arıcılar
Tez Danışmanı : Dr. Öğr.Üyesi Ali Gürel
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi 2020
Sayfa Sayısı : 72

Küçük birer işletme olan çiftçilerin aşırı rekabet ortamında yaşamlarını sürdürmeleri her geçen gün zorlaşmaktadır. Gelişmiş ülkeler de dahil bir çok ülkede çalışanların önemli bir kısmı tarım kesiminde istihdam edilmektedir. Dolayısıyla milli gelirin önemli bir kısmı tarım kesiminden elde edilmektedir. İnsanların önemli bir kısmı tarımsal faaliyetlerin yapıldığı köylerde diğer bir ifade ile kırsal mahallelerde yerleşmiş durumdadırlar. Çiftçilerin ortadan kalkıp dev işletmeler haline gelmesi durumunda iktisadi, sosyal sorunlar baş edilemez hale gelecektir. Bu sorunlara çözüm olarak düşünülebilecek önerilerin başında kooperatiflerin etkisinin artırılması gelmektedir.

Kooperatiflerin tarım kesimi üzerinde etkisini incelemek aynı zamanda bu konuda en başarılı illerden biri olan Tekirdağ örneği ile inclemenin uygun olduğunu düşündüm.

Birinci Bölümde Türkiye'nin sanayi, tarım, turizm, ulaşım sektörlerinde önde olan Tekirdağ ilini inceledim.

İkinci bölümde Kooperatifçiliği Dünya'da ve Türkiye'de tarihsel gelişimi ile Tekirdağ ilindeki faaliyetlerini inceleyerek bu konudaki önerilerimi sonuç bölümünde açıkladım.

Anahtar Kelimeler: Kooperatif, Tarım, Tekirdağ, Üretim

ABSTRACT

Institution, Institute, : Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of Social Sciences,
Department : Department of Management and Organization
Title : The Impact On The Agricultural Sector Agricultural Credit
Cooperatives of Tekirdağ
Author : Gökberk Arıcılar
Adviser : Assoc. Prof. Ali Gürel
Type of Thesis,Year : MA Thesis 2020
Total Number of Pages : 72

Farmers, who all are small business enterprises, are getting into more difficult to survive in an extremely competitive environment. A significant number of people in all countries including the developed ones, are employed in agriculture. Hence, the majority of the national income is gained by agricultural sector. A considerable part of people lives in villages where agricultural activities are carried out, in the other words in rural neighbourhoods. Significant Economic and social problems cannot be avoided in case farmers become giant enterprises. I think Tekirdağ city which is one of the good cities in this issue, would be a good case to investigate the influence of cooperatives in agriculture. In the 1st chapter, I investigated Tekirdağ city in terms of industry, agriculture, Tourism and Transportation. In the 2nd chapter, I investigated cooperatives' historical development in Turkey and world perspective along with cooperatives activities in Tekirdağ and shared my recommendations in the results chapter.

Key Words: Cooperative, Agriculture, Tekirdag, Manufacturing

ÖNSÖZ

Tekirdağ ilinde tarım kredi kooperatiflerinin tarım kesimi üzerine sosyal ve ekonomik etkisi çok yönlü olarak ele alınarak incelenmiştir.

Tez çalışmam esnasında işletme yönetim ve kooperatifçilik konularında bana desteğini esirgemeyen her zaman öneri ve yönlendirmeleri ile çalışmama bilimsel yönden katkılar sağlayan işletme bölüm başkanımız sayın Prof. Dr. Ahmet Kubaş'a, Tekirdağ hakkında devamlı bilgisine başvurduğum ve iktisadi bilimler konusunda bana yardımcı olan iktisadi ve idari bilimler fakültesi dekanı sayın Prof. Dr. Rasim Yılmaz'a, enstitü `de destek sağlayan ve bilimsel yönden bana her zaman yardımcı olan enstitü müdürü sayın Doktor öğretim üyesi Ali Faruk Açıkgöz'e , konu seçimi, veri, bilgi ve kaynak taraması, tezin planlama ve yazım aşamalarında kıymetli bilgi, birikim, tecrübesini ve kıymetli vakitlerini esirgemedi bana her zaman destek olan ve tecrübeleriyle yol gösteren değerli tez danışman hocam Doktor öğretim üyesi Ali Gürel'e sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Yaşamımın her aşamasında olduğu gibi tez çalışmalarım sırasında da benden desteklerini esirgemeyen aileme de teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	4
TEKİRDAĞ İLİNİN ÖZELLİKLERİ.....	4
1.1 Türkiye'nin Özellikleri.....	4
1.2 Tekirdağ İlinin Coğrafi Özellikleri	9
1.3 Tekirdağ İlinin İdari Özellikleri	11
1.4 Tekirdağ İlinin Demografik Yapısı	12
1.5 Tekirdağ İlinin Eğitim Öğretim Yapısı	13
1.6 Tekirdağ İlinin Ekonomik Yapısı.....	18
1.7 Tekirdağ İlinin Tarımsal Yapısı:	18
1.8 Tekirdağ İlinin Ulaşım Yapısı:.....	32
1.9 Tekirdağ İlinin Turizm Yapısı.....	34
1.10 Tekirdağ İlinin Sanayi Yapısı	35
1.11 Tekirdağ da Yemek Kültürü	36
2. BÖLÜM	39
2.1 Kooperatifçiliğin Tanımı.....	39
2.2 Kooperatifçiliğe İhtiyacın Sebepleri	40
2.3 Kooperatifçiliğin Dünya'da Gelişimi.....	41
2.4 Kooperatifçiliğin Osmanlı'da Gelişimi	44
2.5 Kooperatifçiliğin Türkiye'de Gelişimi:.....	45
2.6 Günümüz İtibari ile Türkiye'de Kooperatifçiliğin Durumu:.....	52
2.7 Türkiye'de Tarımsal Kooperatif Türleri:.....	53
2.8. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği.....	58
2.9. Tarım Kredi Kooperatiflerinin Tekirdağ Bölge Birliği Teşkilat Yapısı Ve Görevleri	64
SONUÇ	69
KAYNAKLAR.....	71

TEKİRDAĞ İLİNDE TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİNİN TARIM KESİMİ ÜZERİNE ETKİSİ

GİRİŞ

Danışman hocam Dr. Ali Gürel Tez konusunu seçerken John Steinbeck tarafından yazılan Pulitzer ödüllü Gazap Üzümlerini okumamı ve Tarım kredi Kooperatifleri hakkında yayınları takip etmemi söyledi. Yaptığım çalışmalardan sonra tez konumu hocama önerdiğimde, benim çalışmanı istediğim konu dedi.

Tarihsel boyutta incelediğimizde insanoğlu bulduğu bitkileri ve avlayabildiği hayvanları yemekten sonraki evrede ilk ekonomik faaliyet olarak adlandırabileceğimiz bitkileri ekerek üretme ve tüketme, hayvanları evcilleştirerek üretme ve hayvanlardan faydalanma şeklinde yaşamaya başlamıştır. Bu aşamada insanoğlu aynı zamanda yerleşik hayata geçmeye başlamıştır. Yerleşik hayata geçmeleri ile birlikte köyler kasabalar ve şehirler kurulmuştur. İnsanoğlu tarım yapabileceği arazilerin bulunduğu yerlerde köylerini kurmuşlardır. Köylerin ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak kasabalar ve şehirler kurulmuştur. Kasabalar ve şehirler köylerin Pazar ihtiyaçlarını (Semt pazarları tarihsel olarak bu şekilde kurulduğunu söyleyebiliriz.), büyük çaplı yönetim ihtiyaçlarını ve ihtiyaç duydukları malzemeleri temin ettikleri yerler şeklinde oluşmuştur. Bu tarihlerden itibaren yerleşim yerlerinin oluşması ve yok olması her zaman o yerleşim yerindeki ekonomik aktiviteye bağlıdır.

17 yüzyılda James Watt'ın buharlı makineyi bulması sonucunda önemli ekonomik faaliyetlerden oluşan sanayileşme başlamıştır. Sanayileşme ile birlikte yığinsal üretimin yapıldığı sanayileşmeye paralel büyük şehirlerin kurulduğu, köylerden büyük şehirlere önemli miktarda göçlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Ekonomik faaliyetlerde tarım kesiminin oranı azalırken sanayi kesimini oranı hızla artmıştır. 1950 -1960 lı yıllardan itibaren bilgisayar teknolojisindeki gelişim ile birlikte hizmet sektörünün payı artmaya başlamıştır. Dünya elektronik ve bilişim çağına geçmiştir. Günümüz dünyasında ise sanayi 4.0 çağına geçmekteyiz. Bütün bu gelişmeler karşısında tarım kesiminin oranı azalsa da önemi azalmamakta tam tersine dikkatli bir inceleme ile daha da artmaktadır. Çünkü insanların gıda ihtiyacını birçok

sanayi ürününün ham maddesini tarım kesimi karşılamaktadır.

Dünya’da gelişmekte olan ülkeler tarım toplumu, gelişmiş ülkeler sanayi ve sanayi ötesi toplumdur şeklinde bize göre yanlış bir kavram vardır. Çünkü gelişmekte olan ülkeler ağırlıklı olarak tarımsal üretim yapmaktadır. Sanayi üretimini yapamadıkları için ithal etmektedirler. Bu olguya dayanarak bu görüş ileri sürülmektedir. Esas olması gereken birim girdiden alınan maksimum çıktı miktarıdır. Hollanda tarımsal ürünler ihracatı Türkiye’nin toplam ihracatına yakınsa, Danimarka süt ve süt ürünleri ile meşhur ise Almanya tarımsal üretimde Dünya çapında konuşuluyorsa birim girdiden alınan maksimum çıktı tarım kesimi içinde önemli bir ölçüdür.

Bize göre tarım kesiminin bu görüşten daha ileri fonksiyonları vardır. John Steinbeck tarafından yazılan Gazap Üzümleri romanı bu görüşümüzü vurgulamaktadır. Gazap Üzümleri köye (tarım kesimine) giren teknoloji ile verimliliğin arttığını ancak köylülerin yaşadığı dramı çok net biçimde gözler önüne sermektedir. Tarım kesimini ve köyleri yalnızca üretim birimleri olarak görmek son derece yanlıştır. Köyler ve tarım kesimi oran olarak azalsa da önemli bir istihdam kaynağıdır. Sosyal dayanışmaya bağlı olarak insanların yaşamlarını sürdürmelerini sağladıkları ortamlardır. Ülkenin gelir dağılımına pozitif etki yapan kurumlardır. Doğaya ve doğal yaşama kendiliğinden önem veren ortamlardır. (Büyük şehirler Metropollere göre). Ancak köylerin ve tarım kesiminin destek almadan yaşamlarını sürdürebilmeleri olanaksız bulunmaktadır. Tarım kesimini desteklemek için ülkemizde bir siyasi parti tarım kentleri diğer bir siyasi partide köy kent projesini önermiştir. Cumhuriyetimizin kuruluşundan 1970 li yıllara kadar idari teşkilatımızda bulunan nahiye (Bucaklar) hep tarım kesimini desteklemek içindir. Ancak cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk tarım kesiminin kalkınması için kooperatiflere özel önem vermiştir. Tarım kesiminin ayakta kalabilmesi kooperatiflerin etkinliğine bağlıdır. Bugün Hollanda, Almanya, Danimarka vb. çok ülke kooperatifçilikte zirveye ulaşmıştır. Kalkınmalarının önemli etkenlerinden biride kooperatifçiliktir.

Çalışmamızda örnek yer olarak aldığımız Tekirdağ ilinin ekonomik ve sosyal yapısını birinci bölümde inceleyip ikinci bölümde kooperatifçilik ve Türkiye’de uygulamasını inceledik. Üçüncü bölümde tarım kesimi üzerine kooperatiflerin etkisini

inceledik. Sonuç bölümünde de mevcut durumu ve neler yapılabilir tartışarak çalışmamızı tamamladık.

1. BÖLÜM

TEKİRDAĞ İLİNİN ÖZELLİKLERİ

1.1 Türkiye'nin Özellikleri

Türkiye orta okul yıllarından itibaren öğrendiğimiz 780.576 km. yüzölçümüne sahip bir ülke olup 2020 yılı itibari ile 83milyon nüfusa sahip dünyanın ilk yirmi ekonomisi arasında yer alan bir ülkedir. Türkiye piyasa ekonomisine dayanan özel sektör ağırlıklı karma ekonomi sistemi uygulayan bir ülkedir.

Türkiye Avrupa ile Asya kıtalarının birleştiği bir bölgede yer almaktadır. Kuzeyinde Karadeniz kuzey doğusunda Ermenistan, Gürcistan Azerbaycan'ın Nahcivan bölgesi yer almaktadır. Doğusunda ise yüzyıllardır sınırdaş olduğu İran yer almaktadır. Güneyinde Irak, Suriye ve Akdeniz yer almaktadır. Ancak Irak'ın siyasi açıdan parçalanmış olması, Suriye'nin özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya olmak üzere birçok ülkenin müdahil olması Türkiye için sorun yaratmaktadır. Batıda ise Ege denizi ve Ege denizinde sahip olduğu adalar ile kuzey batı bölgesine kadar Yunanistan yer almaktadır. Kuzey doğusunda ise Yunanistan ve Bulgaristan yer almaktadır. Sahip olduğu İstanbul ve Çanakkale boğazları hem ülkemizin Trakya ve Anadolu bölgeleri arasında yer alırken Karadeniz'in dünya denizlerine açılan tek kapısı olması nedeni ile stratejik bir önem taşımaktadır. Çanakkale ve İstanbul boğazları arasında yer alan Marmara denizi ise Dünya'da iç denize sahip tek ülke olmasını sağlamaktadır.

Türkiye coğrafi olarak yedi bölgeden meydana gelmektedir. Bu bölgeler Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Bölgelerin coğrafi özellikleri ve iklim yapıları farklılık gösterdiği için Türkiye'de tarımsal ürünlerin çeşitlendirilmesine olanak sağlayan bir özellik söz konusudur. Ancak özellikle doğu bölgesinde dağlık kesimlerde tarımsal üretim yapılması zor olmaktadır. Ağrı, Kars, Hakkâri vb. iller bu duruma örnektir. Bu bölgelerde de bitkisel üretim yerine Hayvansal üretim ağırlık kazanmış olmasına karşılık yeterli olmamaktadır. Doğudan bölgelerinden ve Karadeniz bölgesinden batı bölgelerinde ağırlıklı olarak sanayinin

bulunduğu yerlere nüfus göçü cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren yaşanmağa devam etmektedir. Trakya bölgesi, İstanbul ve Kocaeli bu nedenle en çok göç alan bölge konumundadır.

Ülkelerin kalkınmasında rol oynayan etkenlerin başında nüfus gelmektedir. Türkiye 1927 yılında yapılan nüfus sayımında 13,7 milyon olan nüfusu 83 milyon nüfusa ulaşmıştır. Nüfusun özelliğini incelediğimizde gelişmiş ülkeler göre genç nüfusa sahip bir ülkedir. Nüfusun büyük kısmı cumhuriyetin ilk yıllarında kırsal kesimde yaşarken günümüzde bu durum tersine dönmüş olup büyük kısmı şehirlerde yaşamaktadır. Türkiye'nin nüfus artış hızı giderek yavaşlamaktadır. Türkiye'nin nüfus artışı doğumların yanı sıra özellikle cumhuriyetin ilk yıllarında yoğunluklu olarak aldığı dış göçlerden kaynaklanmaktadır. 33 milyon civarında çalışabilir nüfusa sahiptir. 1960 lı yıllardan itibaren işgücü fazlasını işgücü ihtiyacı olan Başta Almanya olmak üzere 1980'li yıllara kadar Avrupa'ya göndermiştir. Günümüzde de beş milyon civarında vatandaşımız Avrupa'da yaşamaktadır. Bu vatandaşlarımızın bir kısmı çifte vatandaş olmuştur. Nüfus ülkemizde eğitim, sağlık, beslenme, istihdam imkanları bakımından kamu harcamalarını artırıcı yönde etki yapmaktadır. Ancak eğitim ve sağlık alanında yapılan harcamalar ülkemizin beşerî sermaye yatırımını artırıcı yönde etki etmektedir.

Günümüz dünyasında ülkeleri gelişmiş ülkeler geliştirmekte olan ülkeler olarak sınıflandırmaktayız. Gelişmiş ülkelerin ortak özelliklerinin başında sanayileşmiş olmaları ve bilgi teknolojisine geçen veya bu aşamada olan ülkeler olarak görmekteyiz. Türkiye 1980 li yıllara kadar ithal ikameci politika ile yerli sanayinin gelişmesi için çalışmıştır. 24 Ocak 1980 kararlarından sonra ihracata yönelik politikalarla yerli sanayinin uluslararası rekabete dayanıklı olmasını sağlamaya çalışmıştır. Ülke ekonomisinde sanayinin payı son beş yıldır giderek artmakta %20 ler seviyesinde bulunmaktadır. Ülkemizde sık sık inavasyon ve yeni teknoloji haberleri ve sanayinin gelişmesi için özellikle ulaşım ve haberleşme konularında alt yapı çalışmalarının büyük bir gelişme kazandığını görmekteyiz.

Marmara bölgesinde ülke sanayinin büyük çoğunluğu toplanmıştır. İstanbul hem Marmara bölgesinin hem de Türkiye sanayinin merkezi konumundadır. İstanbul

sanayi Avrupa yakasında İkitelli Sefaköy Halkalı bölgesinde yoğunlaşmış Trakya bölgesine doğru genişlemektedir. Anadolu yakasında ise Kartal Tuzla Pendik bölgesinde yoğunlaşmış olup Kocaeli sanayi ile birleşmiş durumdadır. Bursa bölgesi tarımsal alanının elverişli olması nedeni ile gıda ve tekstil sanayinde gelişmiş iken bu bölgede kurulan otomotiv fabrikaları ve otomotiv yan sanayileri ile ülkenin otomotiv sanayi merkezi konumuna gelmiştir. Trakya bölgesinde ise Çerkezköy Çorlu Kapaklı Lüleburgaz bölgesinde ağırlıklı olarak tekstil sanayi özellikle çorlu bölgesinde deri sanayi olmak üzere binin üzerinde sanayi kuruluşu ile büyük bir sanayi bölgesi konumundadır. Gerek İstanbul gerekse Trakya’da bulunan sanayi tesislerinin işlerini kolaylaştırmak amacı ile kurulan Serbest Bölgeler burada kurulu sanayiler için önemli rol oynamaktadırlar.

Türkiye’de Marmara bölgesini takiben sanayinin yoğunlaştığı ikinci bölge Ege Bölgesidir. Ege bölgesi aynı zamanda tarım içinde önde gelen bölgelerden biridir. Bu yüzden gıda sanayi (özellikle kuru üzüm üretimi) dokuma sanayi ki Denizli dokumaları ülke çapında üne kavuşmuştur. Bölge aynı zamanda makine sanayi üretiminde de söz sahibidir. Aliağa’da bulunan petrokimya tesisleri ülkenin stratejik kurumlarından birisidir. Doğal koşulları nedeni ile Türkiye’nin en büyük ve en iyi zeytin üretimi Edremit Ayvalık bölgesinde olduğu için bu bölgede zeytin yağı üretimi önemli bir konumdadır. Türkiye’nin ilk şeker fabrikasının kurulduğu Uşak ile birlikte Afyon ve Kütahya’da şeker sanayi gelişmiştir.

Sanayinin geliştiği diğer bir bölge Batı Karadeniz Bölgesidir. Bu bölgede Zonguldak kömür işletmelerinin oluşu Zonguldak ilinde büyük bir istihdam ve ekonomiye katkı sağlamaktadır. Karabük ve Karadeniz Ereğli de bulunan demir çelik fabrikaları ülkenin stratejik fabrikalarındandır. Karadeniz bölgesinde fındık üretimi ağırlıklı olduğu için fındık ürünleri tesisleri orman ürünleri tesisleri çimento tesisleri ile Rize bölgesinde çay üretimine bağlı çay fabrikaları sanayi olarak göze çarpmaktadır.

Akdeniz bölgesinde sanayi özellikle tarımsal üretime elverişli Seyhan ve Ceyhan ırmaklarının bulunduğu Çukurova akla gelmektedir. Bu bölgede çok çeşitli sanayi mevcuttur. Akdeniz bölgesinde Mersin’de ATAŞ petrol rafinerisi İskenderun Demir Çelik Fabrikaları Yumurtalıkta bulunan BOTAŞ tesisleri stratejik konumdadır.

İç Anadolu bölgesinde sanayi giderek yayılmaktadır. Savunma sanayi ülkenin başkenti Ankara’da öne çıkarken Eskişehir, Kayseri Konya Sivas ve Kırıkkale’de sanayi şehri olarak hızla ilerlemektedir.

Sanayinin en az geliştiği bölge Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgesidir. Bu bölgede Batman’da petrol çıkarılmaktadır. Bu bölgede sanayi olarak çimento dokuma şeker ve tarım makineleri üretimi bulunmaktadır.

Gelişmiş ülkeler sanayi ülkeleri geliştirmekte olan ülkeler tarım ülkeleridir. Düşüncesi yanlış bir düşüncedir. Bu düşüncenin kaynağı geliştirmekte olan ülkelerde diğer sektörlerin ya olmaması ya da çok az olması nedeni ile tarımsal üretimin fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak Tarım ülkesi olması için birim üretiminin artmasına bağlıdır. Bu düşüncemize göre örneğin Almanya aynı zamanda bir tarım ülkesidir. Türkiye’de her yıl birim başına tarımsal üretim arttığı için sanayi ile birlikte tarımda da gelişme göstermektedir.

Tarım kesiminin verimlilikte artışına karşılık İstihdam ettiği nüfus ve Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki oransal payı bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi azalmaktadır.

“1927’den bugüne tarımsal üretimin GSYH’deki payı tıpkı tarım kesimindeki nüfusun toplam nüfustaki payı gibi hızlı bir gerilemeye girmiş. 1927’de tarım kesimi toplam nüfusun %76 sına çok yakın bir nüfusu barındırır ve GSYH’nin de %40’ına yakın miktarını üretirken 2018 yılında tarımsal nüfusun oranı %7,7 ye ve tarım üretiminin GSYH’deki payı %5,8 e kadar gerilemiş bulunuyor. Bu dönüşüm aslında normal bir gelişimin sonucudur. Ekonomiler büyüdükçe kalkınma arttıkça tarımdan sanayiye ve hizmetlere kayma olur. (Eğilmez M. Ocak 2022 s: 69))

Türkiye’de tarımsal üretim ağırlıklı olarak tahıl üretimine dayanmaktadır. Tahıl üretiminde de ilk sırayı buğday üretimi almaktadır. Buğday menşee olarak Anadolu kökenli bir bitkidir. Buğdayda ithalatçı konumunda iken un ve makarna da ihracatçı konumdadır. Buğday ekim alanlarının artırılması ve bazı teşviklerle buğday ithalatı önlenebilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında şeker üretimi ve hammaddesi olan şeker pancarına özel önem verilerek şeker fabrikaları kurularak şeker pancarı üretimi teşvik edilmiştir. Şeker pancarı bulunduğu bölgedeki havayı ormanlar kadar temizlemektedir. Aynı zamanda çiftçiye de iş olanağı çıkararak köyde kalmasını sağlamaktadır. Türkiye son yıllara kadar şeker üretiminde kendi kendine yeterken şu anda ithalatçı konuma gelmektedir.

Türkiye tarımında önemli bir yere sahip olan zeytin ağırlıklı olarak Akdeniz bölgesinde yetiştirilmektedir. Türkiye İspanya, İtalya ve Yunanistan ile birlikte dünyanın en büyük zeytin üreticisidir. Türkiye’de Marmara Bölgesi (özellikle Edremit, Ayvalık, Gemlik bölgeleri), Ege Bölgesi, Akdeniz bölgesi ve güney doğu Anadolu bölgesinde üretilmektedir. Zeytinden üretilen zeytin yağı üretiminde de Türkiye ilk altı ülke arasında yer almaktadır. Türkiye’de zeytin üretiminde karşılaşılan en önemli sorun bir yıl iyi mahsul veren ağaç ertesi yıl az mahsul vermektedir. Halk bu duruma zeytinin var yılı yok yılı demektedir. Türkiye zeytin ve zeytinyağı üretiminde her zaman hem kendine yeter hem de ihracat yapacak konumdadır.

Türkiye hayvan üreticiliğinde de önemli bir potansiyele sahiptir. Küçük baş olarak koyun keçi, büyük baş olarak ta inek yetiştiriciliği yaygındır. Yaygın olmamakla birlikte manda, at, tiftik keçisi ve kıl keçisi üretimi de mevcuttur. Tiftik keçisi üretiminde Türkiye Dünya’da ikinci sırada yer almaktadır. Ancak mera hayvancılığı yapılması rekabet üstünlüğü sağlamaktadır. Çünkü ahır hayvancılığında yem hazır verilmektedir. Yem maliyetleri de hayvan üretiminde %70 oranında yer almaktadır. Mera ıslah çalışmaları ile maliyetler düşürülmeye çalışılmaktadır.

Üç yanımız denizlerle çevrili olmasına karşılık deniz ürünleri üretiminde çok gerilerdeyiz. Ancak son yıllarda avcılık yolu ile deniz ürünleri üretimine deniz ürünleri yetiştiriciliği ile önemli bir gelişme sağlanmış olmaktadır. Türkiye tarımsal üreticileri özellikle küçük çiftçileri korumak amacı ile bazı ürünlerde taban fiyat uygulaması yapmaktadır. Taban fiyat uygulamasını başta toprak mahsulleri ofisi ve tarım kooperatifleri olmak üzere çeşitli birimler ile yapmaktadır.

Hizmet sektörünün en önemli özelliği üretimin üretildiği an tüketilmesidir.

Hizmet sektöründe stok yoktur. Hizmet sektöründe üretim ağırlıklı olarak insana dayanmaktadır. Ülkemizde istihdam oranı devamlı yükselen sektör hizmet sektörüdür. Dünyanın gelişim sürecin de hizmet sektörünün payı diğer sektörlere göre artmaktadır. Türkiye’de Hizmet sektörünün GSYH içindeki payı değişmemektedir. *(Yıllar itibarıyla hizmetler kesiminin GSYH içindeki payında fazla bir değişim olmamış görünüyor. Hizmetler kesiminin payı yüzde 53-55 dolayında bulunuyor. (Eğilmez M. Ocak 2022 s: 69))*

1.2 Tekirdağ İlinin Coğrafi Özellikleri

Türkiye coğrafya olarak Asya Kıtasında Anadolu, Avrupa Kıtasında Trakya bölgesi olmak üzere oluşmuştur. Asya ve Avrupa kıtaları (Anadolu ve Trakya) arasında İstanbul boğazı ve Çanakkale boğazı ile Marmara denizi yer almaktadır. Mehmet Serez Tarafından yayınlanan Tekirdağ tarihi ve coğrafyası araştırmaları 2007 isimli kitabının on bir ve on iki numaralı sayfalarını incelediğimizde Türkiye’nin iz düşüm alanının 779.452 Km Gerçek alanının 814.578 Km olduğunu, Trakya bölgesinin iz düşüm alanının 23.764 Km Gerçek alanının 24.378 Km olduğunu, Tekirdağ İlinin iz düşüm alanının 6.333 Km Gerçek alanının 6.469 Km olduğunu görmekteyiz.

Tekirdağ, 26o 43’- 28o 08’ doğu boylamları, 40o 36’- 41o 31’ kuzey enlem koordinatları üzerinde bulunmaktadır. Tekirdağ Türkiye’nin Avrupa kıtasında kalan bölümünde yer alan 3 ilinden biri olarak yer almaktadır. Bu üç ilin içinde hem yüz ölçümü hem de nüfus olarak Trakya’nın en büyük ilidir. Marmara Denizi’ne olan kıyı uzunluğu 133 km, Karadeniz’e olan kıyı uzunluğu ise 2,5 km olarak toplamda 135,5 km’dir. Toprakları Marmara Denizinin kuzeybatısına doğru engebeli, fakat zengin alüvyonlarla kaplıdır. Tekirdağ’ın komşuları doğusunda bulunan komşu ili İstanbul, batısında bulunan komşu illeri Edirne ve Çanakkale, Kuzeyinde bulunan komşu ili Kırklareli ve küçük bir kıyıla Karadeniz’dir. Tekirdağ Türkiye’de kalan Trakya bölgesinin tam güney kısmında çok zengin ve verimli tarım topraklarına sahip büyük bir tarım, sanayi ve turizm kentidir.

İklimi, Marmara Denizi kıyılarında Akdeniz iklimi olarak hüküm sürmekte fakat Akdeniz bölgesinden farklı olarak sahil kesimlerinde kışın çok soğuklar ve hatta kar görülebilmektedir. Tekirdağ'ın iç kısımları ise kıyıdaki dağ ve yükseltilerinde etkisiyle tam bir karasal iklime sahip olmakta olup yazları sıcak, kışları ise soğuk ve dondurucu olarak geçmektedir. Tekirdağ ilinin güneyinde Marmara denizinin batısında İstıranca dağlarının uzantılarını ve Karadeniz batısında kuru dağı bulunmaktadır. İçinden Trakya'nın en önemli su kaynaklarından olan Ergene nehri geçmektedir. Bütün Trakya bölgesinin hâkim özelliği olan yükseltisi az olan bir bölgedir. Tekirdağ'ın en önemli yüksek kısımlarını oluşturan Tekir dağları, Kumbağ mahallesinden başlatarak Çanakkale'nin Avrupa kıtasında bulunan Gelibolu ilçesine doğru sıradağlar şeklinde uzanmaktadır. Tekir Dağları 60 km ilerleyerek dağın en yüksek tepesini Ganos dağını oluşturur. Ganos 'un rakımı 945 metre olup Trakya'nın İstarancalar'dan en yüksek ikinci yeridir. Tekirdağ'ın doğu bölümü diğer kısımlara nazaran daha alçak olup, burada Kırklareli'nden uzanan İstarancalar ile birlikte Çerkezköy ilçesinden başlar ve kuzeye gittikçe yükselti artar. Tekirdağ'ın Marmara Denizi kıyılarında küçük kıyı ovaları bulunmakta olup iç kısımlarda ise akarsular ve baraj gölleri buna bağlı olarak geniş taban alanlı vadilerden oluşan çok bereketli ovalar bulunmaktadır.

Tekirdağ, Türkiye'nin deprem bölgesi bakımından oldukça riskli bölgelerinin başında gelmektedir. Kuzey Anadolu Fay hattı Marmara denizinin altından geçerek, Şarköy'e bağlı Gölcük ve Gazi köy mahallelerine ulaşmaktadır. Bu yüzden Marmara Denizine kıyısı olan Şarköy ilçesi, Mürefte ve çevresi 1. derece, aynı şekilde Marmara Denizine kıyısı olan Tekirdağ'ın merkez ilçesi olan Süleymanpaşa ilçesi 2 derece, Marmara denizinden uzakta kalan diğer alanlar ise 3. Ve 4. Derece deprem bölgesi olarak geçmektedir. Eski insanlardan öğrendiğime göre Kıyamet olarak isimlendirilen 1912 Ağustos ayında meydana gelen büyük depremde Şarköy ve Mürefte' de bütün binalar yıkılırken çok büyük sayıda insan kaybı yaşanmıştır. Deprem sonrası bölgede yangınlar meydana gelirken toprak kaymaları da yaşanmıştır. 1912 Depreminden önce Mürefte Şarköy'den yerleşim yeri olarak büyük durumdaymış.

Tekirdağ coğrafi konum olarak çok avantajlı bir durumdadır. Çünkü turizm, ulaşım, tarım, ticaret, tarım aktivitelerinin hepsini birden aynı anda yapabilen ender

yerlerden birisi konumundadır. Bu coğrafi özellikleri bölgede hem yaşam seviyesini yükseltmekte hem de ekonomik ve sosyal gelişmeyi olumlu yönde etkilemektedir. Bu özelliği ile devamlı göç almasına neden olmaktadır.

Aynı zamanda burada bireylerin yaşam seviyelerinin yüksek olması ve bunu diğer illere göre kolaylıkla karşılaması ayrı bir özelliğidir. Bu duruma ilginç örneklerden birisi ünlü edebiyatçılarımızdan Nihat Sami Banarlı Soyadını pınarlar anlamına gelen Banarlı beldesinden almıştır. Anne ve babasının mezarları da bu beldedir. Kendisi yaşamı süresince beldeye sık sık gelmiştir. Diğer bir örnek ise, Türk edebiyatımızın ünlü yazarlarından Reşat Nuri Güntekin'in Çalıküşu adlı eserini kaleme aldığı ev de (Tekirdağ'da Beş evler otel olarak şu anda hizmet vermektedir.) Tekirdağ Süleymanpaşa ilçesinde, yazar ve şairlerimizin bir dönem yaşadığı edebi eserler ürettiği evler serisinde bulunmaktadır. Bu özelliği nedeni ile ekonomik faaliyetlerindeki gelişmeye paralel olarak gerek yurt içi gerekse yurt dışından devamlı göç almaktadır. Coğrafi özelliklerinden kaynaklanan bir özellikte menekşe balığının nisan ayında yalnızca Tekirdağ'da olmasıdır.

1.3 Tekirdağ İlinin İdari Özellikleri

Tekirdağ on bir ilçeden meydana gelmektedir. Bu ilçeler Vilayet merkezinin de bulunduğu Süleymanpaşa, Saray, Kapaklı, Çerkezköy, Ergene, Çorlu, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Hayrabolu, Malkara, Şarköy ilçeleri olmak üzere toplamda on bir ilçeden meydana gelmektedir. 6360 sayılı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle ile on dört ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi yedi ilçe belediyesi kurulmuştur. (http://www.tbb.gov.tr/storage/userfiles/rehber_ve_bilgi_notlari/6360_torba_personel_r_ehber.pdf) Tekirdağ, merkezi Süleymanpaşa ilçesi şeklinde yapılandırılmıştır. Ergene ve Kapaklı ilçeleri de oluşturularak Tekirdağ ili on bir ilçeli bir il olmuştur. Aynı kanun ile 30 Mart 2014 tarihinde yerel yönetimler seçimleri ile birlikte Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur. Belde belediyeleri ve köy belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak ilçe belediyelerine devredilmiştir. Büyükşehir belediyesi sınırları içinde mücavir alan kalmayarak köyler de mahalleye dönüştürmüş bulunmaktadır. İl özel idaresi de Büyük şehir belediyesine katılmıştır. Tekirdağ Kuzeyinde Kırklareli ve Edirne İlleri ile batısında İstanbul ili ile sınır bulunmaktadır. Özellikle Edirne ve Kırklareli ilçeleri ile ortak birçok idari iş yapmaktadır. Örneğin

Kalkınma ajansı bu üç ilçeyi kapsamaktadır. 2006 yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi kurulana kadar Tekirdağ ilindeki fakülte ve yüksek okullar Rektörlük merkezi Edirne’de bulunan Trakya Üniversitesine bağlı idi. 2006 yılında çıkarılan kanunla Namık Kemal Üniversitesi kurulmuştur. Daha sonra Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi adını almıştır.

1.4 Tekirdağ İlinin Demografik Yapısı

<https://www.nufusu.com/ilceleri/tekirdag-ilceleri-nufusu> sitesini incelediğimizde yıllık %2,43 nüfus artışı ile Türkiye’nin en büyük nüfus artışına sahip illeri arasında yer almaktadır. 2019 verilerine göre 25.485 kişi artarak 1.055.412 nüfusa ulaşan Tekirdağ ilinin ilçe bazında nüfus dağılımı Çorlu 270.944 Süleymanpaşa 204.001 Çerkezköy 174.529 Kapaklı 120.489 Ergene 63.821 Malkara 52.453 Saray 49.605 Şarköy 32.267 Hayrabolu 32.268 Muratlı 29.028 Marmara Ereğlisi 26.007 şeklindedir. Tekirdağ ilinin ilçe bazında nüfus yapısını incelediğimizde ekonomik ve idari yapı ile bire bir bağlantılı olduğunu görmekteyiz. Tekirdağ bu nüfusu ile İstanbul’u hariç tutarsak Trakya’nın en büyük nüfusa sahip ilidir. Trakya’da aynı zaman da nüfusu devamlı ve en yüksek oranda artan ilidir. Bu nüfus yapısı ve artış oranında ekonomik ve coğrafi yapısının büyük payı vardır. Çorlu Çerkezköy kapaklı ilçelerinin nüfusu bu bölgede kurulu olan sanayi ile bire bir ilişkilidir. Çünkü nüfusun büyük kısmı burada kurulu olan sanayi tesislerinde çalışmaktadır. Ergene veli meşe sınırları içersin de bulunan Avrupa Serbest Bölgesi de Nüfusun önemli bir kısmı için istihdam olanağı sağlamaktadır. Çorlu ilçesinde bulunan hava limanı tam verimli olmasa da bölgeye önemli istihdam sağlamaktadır. Şarköy ilçesi 32.565 nüfusu ile küçük bir ilçe gözükmeye karşılık yazın özellikle İstanbul de yaşayan kişilerin yazlık ve tatil ihtiyaçlarını karşılaması nedeni ile nüfusu 10 misline yakın artmaktadır. Ancak ikametgahları başka illerde olduğundan Şarköy küçük ilçe konumundadır. Şarköy ilçesi ile Malkara ilçelerinde az miktarda nüfus azalması görülmektedir. Süleymanpaşa ilçesi vilayet merkezi olmasının yanında Asya port liman hizmetleri şirketi Üniversite’nin ağırlıklı bölümünün bu ilçede bulunması nüfus artışına etkin olmaktadır. Tekirdağ’da nüfus artışının diğer bir sebebi de özellikle Bulgaristan başta olmak üzere balkanlarda bulunan diğer ülkelerden gelen Türk soydaşlarımız başta Çorlu ve Muratlı olmak üzere Tekirdağ iline ağırlıklı olarak yerleşmektedirler.

1.5 Tekirdağ İlinin Eğitim Öğretim Yapısı

Tekirdağ ili Sanayi, Tarım, Turizm şehri olduğu kadar aynı zamanda bir kültür şehri olmasının en önemli sebebi ilin ünlü kişileri olmasıdır. Tekirdağ üç Kemaller şehri diye anılmasının sebebi Namık Kemal, Mustafa Kemal Atatürk ve Yahya Kemal Beyatlı dan meydana gelmektedir. Tarihi vilayet binamızın önünde bulunan eski adı Tuğlalı Park yeni adı Üç Kemaller Meydanı olarak adlandırılan parkta heykelleri yer almaktadır.

Atatürk heykeli Heykeltıraş Kenan Ali Yontuç tarafından yapılmış olup Türkiye’de dikilen ikinci Atatürk heykeli olup Atatürk’ün birebir ölçülerine uymaktadır. Bir benzeri de Nazilli ilçesinde bulunmaktadır. Vatan ve Bağımsızlık şairimiz Namık Kemal şehrimiz de 1840 yılında doğmuştur. Kurtuluş savaşın da fikirlerinin çok büyük etkisi vardır. Süleymanpaşa ilçesinde doğduğu evin yerinde benzeri 1995 yılında müze haline getirilmiştir. Büyük önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ilimizde beş kere bulunmuştur. Her bulunuşun da Türkiye için önemli olaylara imza atmıştır.

İlk gelişi 1912 yılın da Balkan harbinde balkan ülkelerinin Osmanlıya saldırması neticesinde Gelibolu Şarköy cephesinde oluşturulan Kuvve i Mürettebe birliklerinde Osmanlı subayı olarak yer almıştır. Bu birlikler Edirne’nin geri alınmasında önemli rol oynamıştır.

Atatürk şehrimize ikinci gelişi 2 Şubat 1915 dır. Sofya’da askeri ateşe iken savaşta aktif görev talep etmesi üzerine Osmanlı Genel Kurmayı kendisine mevcut olmayan 19. Fırkayı Tekirdağ’da kurmakla görevlendirmiştir. Bu göreve istinaden 2 Şubat 1915 tarihinde şehrimize gelerek 23 gün içinde 19. Fırkayı kumuştur. 19. Fırkayı kurduğu binalar şehrimizde uzun yıllar göğüs hasta hanesi olarak hizmet verdikten sonra Namık Kemal Üniversitesi Araştırma hasta hanesi bu binalarda kurulmuştur. Şu anda da devlet hasta hanesi 3. Kısım olarak hizmet vermektedir. 19. Fırkayı kara yolu ve Halep isimli gemi ile Çanakkale Eceabat bölgesine intikal ettirmiştir. 19. Fırkanın 57. Alayının kahramanlıklarını bütün dünya bilmektedir.

Atatürk şehrimizi 23 Ağustos 1928 günü üçüncü kere ziyaret etmiştir. Bu ziyaretinde Türk bilim dünyası, sosyal ve kültürel yapısında dönüm noktalarından

birisi olan harf devrimini halka tanıtmak amacı ile ziyaret etmiştir. Ertuğrul yatı ile Tekirdağ'a gelen Atatürk Vilayet binasında hazırlanan karatahta da halka harfleri tanıtmıştır. Harf devrimi hakkında bilgi vermiştir. Şehri gezerek halkla konuşmasını müteakip Ertuğrul Yatı ile İstanbul'a dönmüştür. Süleymanpaşa sahilinde bulunan Atatürk'ün harfleri tanıttığı anıt harfleri ilk tanıttığı yer olan İstanbul Sarayburnu parkındaki tanıtımıdır.

Atatürk 3 Haziran 1936 yılında ilimizin Muratlı ilçesini ziyaret etmesi ilimizi dördüncü kez şerefliendirmesidir. Osmanlı zamanında sıradan bir köy olmasına karşılık içinden İstanbul Edirne güzergahı ile Avrupa'ya ulaşan demiryolunun geçtiği cumhuriyetin ilk yıllarında sağlık ocağı ve postanesi olan tek köyü idi. Muratlı da bulunan bu istasyon o zaman Tekirdağ merkezinin demiryolu bağlantı merkezi idi. Günümüzde Muratlı dan çekilen bir hat merkeze demiryolu bağlantısını sağlamıştır.

Atatürk Lozan antlaşmasından sonra balkanlardan gelen mübadillerin bir kısmının buraya yerleştirilmesini sağlamıştır. Ağırlıklı olarak ta bugün Bulgaristan sınırları içinde olan o zaman Romanya sınırları içinde olan Dobruca bölgesinden gelen muadiller yerleştirilmiştir. Köy modern imar planlarına göre yapılandırılarak o zaman çok kullanışlı olan kiremitli tek katlı evler yapılarak bir kısmı mübadillere tahsis edilerek geçimlerini sağlamaları amacı ile de on dekar arazi iki ailenin kullanmaları şartı ile her aileye bir çift öküz ve iki tekerlekli araba tahsis edilmiştir. Atatürk her yaptığını takip eden birisi olarak Muratlı da yapılanları görmek ve mübadillerle konuşmak amacı ile 3 Haziran 1936 yılında ilçemizi ve ilimiz ziyaret etmiştir. Muratlı ilçesinde ziyaret ettiği evin önüne günün anlamını belirtmek amacı ile büstü dikilmiştir. Muratlı bu yapılanlar karşısında süratle büyüyerek önce nahiye (Bucak) 1957 yılında da ilçe olmuştur. Şu anda Tekirdağ ilinin on bir ilçesinden bir tanesidir.

Mustafa Kemal Atatürk ilimiz beşinci kez 1937 yılında Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak komutasında Büyük Trakya manevraları kapsamında ilimizi ziyaret etmişlerdir. Atatürk ileri görüşlü gelen tehlikeleri önceden sezen birisi olarak Hitler ve Musolini'nin bir Dünya savaşı çıkartacağını bize de Trakya üzerinden saldırı olursa önlemini almak amacı ile orduyu Çorlu Saray bölgeleri merkez olmak üzere konuşlandırmak ve tatbikatla zinde tutmak amacı ile ilimizi şerefliendirmiştir. Bu tatbikatla aynı zamanda, diplomatik görüşmelerde olumlu yanıt vermeyerek

Bulgaristan'daki Türklere zulüm yapan o zamanki Bulgar kralına da gözdağı vererek Bulgaristan da Türklere karşı yapılan baskı ve işkencelere son vermiştir.

İlimiz de Atatürk'ün ziyaretlerini herkesin daima hatırlaması ve tarihimize ışık tutması amacı ile ilimiz de Atatürk müzesi kurma çalışmaları devam etmektedir.

Şehrimizin üç Kemaller şehri diye anılmasını sağlayan diğer kişi ise Lozan heyetinde yer alan ilimizi 1935 ve 1943 yıllarında mecliste temsil eden millet şairi Yahya Kemal Beyatlı'dır. Üç Kemaller parkında Yahya Kemal Beyatlı'nın da heykeli bulunmaktadır.

Tekirdağ ili insanları gerek kültür, yapıları gerekse göçmenlerin tarihsel olarak önem verdikleri en iyi istihdam olanağı olduğunu gerek kişilerin refah düzeylerini artıran en önemli yatırım aracı olarak düşünmeleri nedeni ile eğitime büyük önem verilmektedir. *“Babam bizim okumamızı çok istiyordu. Bu isteğinin köy ortamında gerçekleşmeyeceğini görmüş olmalı ki,*

üçüncü sınıfa bitirdiğim yılın sonunda, hayvanlarımızı satarak Hayrabolu'ya göç ettik. Atatürk İlkokulu'nda 4.sınıfa başladım. (Damar A., Erdem A,2016:(Abdullah Damar) s. 127)”

Tekirdağ ile birlikte bütün Trakya bölgesinde eğitime damga vuran okul yıllarca köy enstitüsü, öğretmen okulu olarak, daha sonraki yıllarda da Kepirtepe Anadolu Öğretmen Lisesi olarak, günümüz de de Kepir tepe Anadolu lisesi olarak eğitim veren okul 1940 lı yıllardan itibaren bölgede özellikle köy çocuklarının eğitim imkanına kavuşarak öğretmen olduğu sembol okullardan birisidir.

Eğitim seferberliği ile 1940 lı yıllarda bütün köylerde ilkokul açılmaya çalışılmıştır. Ancak kadro yetersizliği nedeni ile yaşlılardan öğrendiğime göre üçüncü sınıfa kadar eğitim ve diploma veren okullarda bulunmaktadır. Bu okullarda Yedek Subay öğretmenler ile ortaokul mezunu vekil öğretmenler öğretmen olarak görev yapmıştır. Halk arasında bu okulların adı buçuk okul olarak geçmektedir. Tekirdağ'da 1980 Yılına kadar ilkokul öğretmeni Yetiştiren Tekirdağ öğretmen okulu 1980'den sonra Turizm Otelcilik Lisesine dönüştürülmüştür.

Tekirdağ 'da ilk lise olarak o zaman ki adı ile sanat enstitüsü olan Endüstri meslek lisesi Bugünkü Güzel Sanatlar Lisesinin olduğu binada kurulmuştur. Bu

Tekirdağ Namık Kemal Lisesi ve Tekirdağ Ticaret lisesi izlemiştir. Büyük bir hızla lise düzeyinde okullaşma artmıştır. Günümüzde Namık Kemal Lisesinde kurulmuş bulunan Tekirdağ Eğitim Müzesi Tekirdağ Eğitimi konusunda önemli bir kültürel kaynaktır. Günümüz itibari ile Tekirdağ ilinde eğitim kurumları hakkında bilgiyi ilimiz Milli Eğitim Müdürlüğü sitesinden (<https://tekirdag.meb.gov.tr/>) ulaşmaktayız. Her ilçede rehberlik ve araştırma merkezi, halk eğitim merkezi bulunmaktadır.

Süleymanpaşa ilçesinde 6 bağımsız anaokulu vardır ve diğer okulların bünyesinde de anaokulları mevcuttur. Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi ile Namık Kemal Üniversitesi bünyesinde bulunan anaokulu Tekirdağ da Montessori eğitimi uygulayan ilk okuldur. Günümüzde de bu eğitim sistemi çok az okulda uygulanmaktadır. 27 ilkokul mevcuttur. Ancak Ferhadanlı ilkokulu öğrenci azlığı nedeni ile kapanma ile karşı karşıyadır. İlçede kırsal kesimde yalnızca İncecik İlkokulu kalmakta olup bütün köyler taşınmalı sistemle ilçeye taşınmaktadır. Bu durum köyler üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. 26 ortaokul mevcuttur. Ortaokul olarak ta kırsal kesimde yalnızca incecik beldesinde ortaokul bulunmaktadır. Lise düzeyinde eğitim veren 18 okul mevcuttur. Bu okulların üç tanesi imam hatip lisesi, 5 tanesi Anadolu Lisesi bir tane sosyal bilimler lisesi bir tane fen bilimleri lisesi bir tane güzel sanatlar lisesi bir tane mesleki eğitim merkezi 5 tane Mesleki ve teknik Anadolu lisesi mevcut iken Eski isimleri ile Tekirdağ Ticaret lisesi ve Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi birleştirilerek tek okul haline getirilmiştir.

İlçede mesleki eğitime talep gittikçe azalmaktadır. Dokuz adet özel eğitim kurumu bulunmaktadır. Özel Sektöre ait 15 anaokulu mevcuttur. İlçenin istihdam durumuna baktığımızda anne babalar ağırlıklı olarak ücret karşılığı çalışan kişiler olduğu için anaokuluna ihtiyaç devamlı artmaktadır. Özel sektöre ait 7 tane ilkokul, 12 ortaokul, 12 lise bulunmaktadır. Özel sektöre ait sürücü kursları özel kurs ve rehabilitasyon bulunmaktadır.

Çerkezköy ilçesinde 6 anaokulu vardır. Bu ilçemizde sanayi bölgesi olduğu için hem çocukların eğitimi hem de ailelerin rahat çalışabilmesi için büyük imkân sağlamaktadır. Ancak özel sektör bu konuda yatırım yapmamıştır. 12 ortaokul vardır. 6 adet imam hatip ortaokulu vardır. Bir adet imam hatip lisesi, bir adet fen lisesi, beş adet Anadolu lisesi, dört adet mesleki ve teknik lise bulunmaktadır. Ancak Çerkezköy

organize sanayi bölgesinin kurduğu özel mesleki ve teknik lise Türkiye'nin öncü örnek kurumlarından bir tanesidir.

İlin en büyük ilçesi olan Çorlu'da yedi anaokulu, 26 ilkokul 17 ortaokul, bir tane imam hatip ortaokulu bulunmaktadır. Bir tane spor lisesi, bir tane Fen lisesi, bir tane çok programlı Anadolu lisesi altı adet Anadolu lisesi, 2 tane Anadolu imam hatip lisesi bulunmaktadır.

Yeni ilçe olan Ergene'de 15 adet ilk okul, 12 adet ortaokul, 3 adet imam hatip ortaokulu, bir adet çok programlı lise ile imam hatip lisesi iki adet te Anadolu lisesi bulunmaktadır. 15 adet özel sektör tarafından faaliyet bulunan eğitim kurumu bulunmaktadır.

Tarım ağırlıklı bir ilçe olan Hayrabolu ilçesinde bir adet anaokulu bulunmaktadır. Yedi adet ilkokulu mevcuttur. Hayrabolu'nun köyleri de taşımali sistemle ilçe merkezindeki ilkokullara taşınmaktadır. Altı ortaokul mevcuttur. Bir tanesi imam hatip ortaokuludur. Bir adet imam hatip lisesi 2 adet mesleki ve teknik lise, 2 adet Anadolu lisesi mevcuttur. Her ne kadar ilçe tarım ağırlıklı ekonomiye sahip ise de tarım makinaları alanında sanayileşmesi gelişebilir. Bu ilçede küçük ölçekli tarım makineleri üretim tesisleri mevcuttur. Bu tesisler yurt dışına da ihracat yapmaktadırlar. Bu sebeple mesleki ve teknik liselerin bölge için önemi büyüktür.

Tekirdağ yüksek öğretim konusunda da örnek illerden birisidir. Türkiye'nin ilk meslek yüksekokulu 1976 yılında Tekirdağ Meslek Yüksekokulu olarak Tekirdağ'da açılmıştır. Bugünkü Namık Kemal İlkokulu binasında açılmıştır. Kurucu Müdürü Hakkı Birinci ile kısa bir süre sonra müdürlük görevine getirilen Tahir Alpaslan'dır. Trakya bölgesinin Tek Ziraat Fakültesi Tekirdağ'da açılmıştır ve faaliyetine devam etmektedir.

2006 Yılında Trakya Üniversitesinden ayrılarak Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Kurulmuştur. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü olmak üzere 3 enstitü, bir Türk Müziği Konservatuvarı, Beden Eğitimi Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Yabancı Diller Yüksekokulu olmak üzere üç yüksek okul, yeni kurulan Kapaklı ve Ergene ilçeleri hariç

Bütün ilçelerini kapsayan on bir Meslek Yüksekokulu, on fakültesi ve araştırma merkezleri ile İki bin civarında kişinin istihdam edildiği bir kuruluştur. Diğer üniversiteler gibi Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi 'de eğitim, araştırma ve yayın konusunda hızla ilerlemektedir.

1.6 Tekirdağ İlinin Ekonomik Yapısı

Tekirdağ ili ekonomik yapı olarak istisna illerden biridir. İstisna illerden biri olmasının sebebi potansiyel olarak tarım, ulaştırma, sanayi, turizm, dış ticaret için büyük imkanlara sahip olmasıdır. Aynı zamanda coğrafi konumu nedeni ile İstanbul'a komşu olması ve gerek Edirne ve Kırklareli illeri kanalı ile balkan ülkelerine hem de Avrupa'ya kara yolu ve demiryolu ile bağlı olması Tekirdağ Süleymanpaşa, Marmara Ereğlisi limanları ile diğer illere ve ülkelere deniz yolu ile bağlantısı vardır. Aynı zamanda Çorlu Hava limanı da Tekirdağ ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Bütün bu olanaklar ve yapılan çalışmalar sonucunda Tekirdağ ili devamlı gelişmekte ve illerin gelişmişlik sıralamasında daima ilk on il arasında yer almaktadır. Bütün bu imkanlar neticesinde Tekirdağ yoğun göç alan illerin başında gelmektedir. Bu göç yalnızca iç göç değil Balkanlarda gelen soydaşlarımızın da yerleştiği yerlerden bir il konumundadır.

1.7 Tekirdağ İlinin Tarımsal Yapısı:

Albert Einstein'ın "tarımı ihmal eden ülkeler intihar ediyor. Semalarında ne kadar uçağın uçtuğu değil ne kadar arının uçtuğu önemlidir." Sözü ile tarımın insanoğlu için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur. Ekonomik kalkınma tarım ile başlamaktadır. Çünkü sanayi kesiminde çalışanların gıda ihtiyaçlarını ithalat ile karşılanırsa kalkınmayı önemli ölçüde olumsuz yönde etkilemektedir. Sanayileşmiş ve gelişmiş ülke olan Almanya, Hollanda Danimarka vb. ülkeler aynı zamanda tarımsal üretimde de ön saflarda yer almaktadırlar. Tarım insanlığın en eski ekonomik faaliyetlerinden olan biri olup insanlara gıda, sanayiye hammadde ve ürünlerin pazarlanması turizme katkı, kullandığı girdilerle yarattığı talep ve istihdam doğaya olumlu etki sağlayan önemli bir ekonomik faaliyet alanıdır.

Tekirdağ'da tarım için bütün bu faydalar önemli sayılacak bir oranda sağlanmaktadır. Çünkü tarımsal arazileri çiftçilerinin yüzyıllardır tarımsal faaliyet konusunda elde ettikleri tecrübe, başta İstanbul olmak üzere pazara yakınlıkları sayılabilir.

Çünkü Tekirdağ ili toprak yapısı itibari ile tarım yapmaya elverişli bir ortama sahiptir. *“Tekirdağ'da toplam 5 ana grupta toplanabilecek toprak çeşidi vardır. Toprak ağır yapıya sahiptir. %30 oranında veya daha fazla kil içerir ve Trakya çiftçisinin “kepir” tabir ettiği bu tarz topraklarda ayçiçeği tarımı hâkimdir. Kahverengi orman toprak grubu, ayçiçek-buğday nöbetleşmesine elverişlidir. Kireçsiz kahverengi toprak grubunda tahıl tarımı yapılmaktadır. Alüvyal toprak grupları ise oldukça verimlidir ve özellikle sebzeçiliğe elverişlidir. Hidromorfik alüvyal grup, tarımsal değeri olmayan topraklardır.* https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33085/xfiles/Trakya_2013_Mevcut_Durum_Analizi.pdf”

Ancak çiftçilerin özellikle tarla bitkilerinde en büyük sorunu bir yıl boyunca yaptıkları harcamaları ancak yıl sonunda oda çoğunlukla vadeli olarak ve çok düşük kâr marjı ile elde edebilmeleridir. Haziran sonu temmuz başı elde ettikleri ürünleri ürünün bol olduğu zamanda düşük fiyattan satmak zorunda kalmaktadırlar. Çünkü dönem içinde gerek kullandıkları girdilerin ödemeleri gerek kendilerinin borçlanarak yaptıkları tüketimi bedelini ancak ödeyebilmektedirler. Bu durumu izah eden esnaf harman sonu ödemeli olarak mal satmaktadır. Bankalar harman sonu ödemeli kredi vermektedirler. Tarımsal ürünlerin satışından elde ettikleri gelire ancak geçmiş dönem borçlarını kapatarak, tarım aletlerinin başta traktör olmak üzere yıllık bakımlarını ancak yapabilmektedirler.

Her şeyden önce Tekirdağ ili bütün Trakya kesimi ile birlikte ülkemizin ayçiçeği üretilen bölgelerinin başında gelmektedir. Türkiye'nin Ayçiçek üretiminin büyük miktarda kısmı bu bölgede üretilmektedir. Köylüler ile yaptığımız görüşmelerden elde ettiğimiz verilere göre Tekirdağ da nisan ayında ekim yapılmakta eylül ayında hasat yapılmaktadır. Dönüm başına mevsim şartlarına göre takriben 150 -220 kg ürün alınmaktadır. Ancak her yıl ayçiçeği ekimi yapılmamaktadır. Buğday ekimi ile dönüşümlü yapılmaktadır. Son yıllarda da yağ ihtiyacını karışılmak amacı ile zaman zaman da kanola ekilmektedir. Şeker Pancarı üretiminin azalması ile

dönüşümlü olarak bu topraklarda da ay çiçeği ekilmektedir. Tekirdağ ilinde ayçiçeğini yemeklik yağa dönüştüren Trakya Birlik fabrikası da Tekirdağ ilinde önemli bir ekonomik faaliyet göstermektedir. Ancak ülkemizin ay çiçek yağı ihtiyacını hammaddesi Ayçiçek ülkemizde yeterli miktarda üretilmediği için Bulgaristan, Ukrayna ve Rusya'dan ithalat yolu ile karşılanmaktadır. Trakya Birlikte ham yağ ithal etmektedir.

Ay çiçeği üretimini ihtiyaca yetecek seviyeye getirilebilirse Türkiye önemli bir döviz tasarrufu sağlamış olacaktır. Çünkü ay çiçek ithalatı ülkemizde yapılan ithalat kalemlerinin başında gelmektedir. Birim başına verimliliğin artırılması ile yeni ekim sahalarının açılması yolu ile bu sorun çözümlenebilir. Bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye Ziraat Mühendisleri Odasının WEB sayfasında yer alan TÜİK kaynaklı tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1 :Türkiye'de Ayçiçek üretimi

İller	2013		2014		2015		2016		2017	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Tekirdağ	211.671	13,9	260.753	15,92	267.012	15,89	283.838	16,99	368.125	18,74
Konya	266.775	17,52	268.751	16,41	217.634	12,95	212.312	12,71	263.008	13,39
Edirne	175.857	11,55	258.568	15,79	226.573	13,48	222.064	13,29	244.655	12,45
Adana	100.677	6,61	89.565	5,47	134.361	7,99	166.524	9,97	195.225	9,94
Kırklareli	146.682	9,63	165.206	10,09	188.998	11,25	170.278	10,19	193.784	9,86
Çorum	47.739	3,13	38.297	2,34	53.189	3,16	59.069	3,54	75.157	3,83
Tokat	47.096	3,09	33.740	2,06	41.593	2,47	39.306	2,35	41.549	2,12
Eskişehir	43.101	2,83	35.520	2,17	29.281	1,74	30.553	1,83	39.993	2,04
Samsun	33.018	2,17	27.652	1,69	39.083	2,33	35.546	2,13	38.253	1,95
Balıkesir	27.837	1,83	26.483	1,62	30.609	1,82	30.555	1,83	37.923	1,93
Bursa	27.471	1,8	30.463	1,86	31.548	1,88	37.764	2,26	37.382	1,90
Denizli	37.263	2,45	45.996	2,81	36.144	2,15	32.155	1,92	32.900	1,67
Karaman	21.015	1,38	19.632	1,2	20.504	1,2	16.485	0,99	22.979	1,17
Kayseri	15.092	0,99	14.035	0,86	19.853	1,2	20.361	1,22	19.676	1,00
Diğer İller	321.706	21,14	323.239	19,73	344.318	20,42	313.906	18,78	353.776	18,00
TOPLAM	1.523.000	100	1.637.900	100	1.680.700	100	1.670.716	100	1.964.385	100,00

Kaynak :

(http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30602&tipi=17&sube=0)

Tabloyu incelersek Tekirdağ ilinin Türkiye’de en çok Ayçiçek üreten ili olduğunu ve üretim artışının her yıl artarak devam ettiğini görmekteyiz. Ayçiçek üretimi sadece yemeklik yağ olarak değil küspesi de hayvan yemi olarak ve elde çitle terek yemeklik olarak ta kullanılmaktadır.

Trakya da ayçiçeği buğday ile bazı zamanlarda son 20 yıl da kanola ile özellikle Hayrabolu bölgesinde şeker pancarı ile dönüşümlü olarak ekilmektedir. Süleymanpaşa ilçesine bağlı Ferhadanlı köyü örneğinde karpuz üretimi ile öne çıkan ve benzeri ürünler veya seracılık yapılan yerlerde de ay çiçeği ve diğer tarla bitkilerine ayrılan alan azalmaktadır.

Ancak Tekirdağ’da ailelerin ortalama arazi büyüklükleri 100 -150 dönüm arasındadır. 100 dönüm arazisine ayçiçeği eken bir aile başka geliri yok ise geçimini zor sağlamaktadır. Çiftçilerle yaptığım görüşmeler sonucu ayçiçeği ekimi ve elde ettiği gelir aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Aşağıdaki Tablo 100 Dekar tarlada ayçiçeği üreten işletmenin tahmini maliyet hasılat ve karını göstermektedir.

Tablo 2. 100 Dekarda Ayçiçeği Tarımı İçin Yıllık Ortalama Masraf Tablosu

TARİH	İŞLEMİN İSMİ	BİRİM FİYAT	DEKARA LT /KG	TOPLAM L /KG	TOPLAM TUTAR	AÇIKLAMA
EKİM KASIM DÖNEMİ YAPILAN MASRAFLAR TOPLAMI 2.385.- TL	20/25CM DERİNLİKTE KÜLTÜVATÖR İLE EKİM AYINDA HUBUBAT ANIZININ SÜRÜM MAZOT	5,30 TL	3 LT	300 LT	1.590 TL	ORT.75HP TRAKTÖR VE KALİBRASYON AYARI İLE YAPILMIŞ EKİPMAN BAZ ALINMIŞTIR. PNÖMATİK HASHAS EKİM MİBZERİ OLMAYAN DURUMLARDA TEKLEME ADI VERİLEN İLAVE ÇAPALAMA İŞLEMİNE İHTİYAÇ DUYULUR VE MAZOT MALİYETİ ARTAR. AYNI ZAMANDA HASHAS EKİM MAKİNESİ KULLANILMADIĞI DURUMLARDA YAKLAŞIK 300 GR/DEKAR KADAR TOHUM TASARRUFU GÖZARDI EDİLMELİ VE TOHUM MALİYETİDE ARTMAKTADIR.
	15/25 CM DERİNLİKTE KÜLTÜVATÖR İLE ARALIK AYINDA SÜRÜM MAZOT	5,30 TL	1,5LT	150LT	795 TL	
MART NİSAN MAYIS DÖNEMİ MASRAFLAR TOPLAMI 14.214 TL	10/15 CM DERİNLİKTE KÜLTÜVATÖR İLE MART AYINDA SÜRÜM MAZOT	5,30 TL	1,5LT	150 LT	795 TL	
	YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ MAZOT MASRAFI	5,30 TL	0,30LT	30 LT	159 TL	
	YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ İLAÇ MASRAFI	10 TL	1. LT	100 LT	1.000.- TL	
	TARLA İLAÇ SONRASI TOPRAK İNCELTME /TESFİYE İÇİN TIRMİK MAZOT	5,30 TL	0,6 LT	60 LT	318.-TL	
	7/15 CM DRİNLİKTE PNOMATİK MİBZER İLE EKİM - MAZOT	5,30 TL	0,6 LT	60 LT	318.- TL	
	SERTİFİKALI AY ÇİÇEĞİ TOHURLUĞU	100 TL	0,3 KG	30 KG	3.000.- TL	
	TARLA EKİM SIRASINDA MİBZER İLE DAP GÜBRESİ UYGULAMASI	2 TL	20 KG	2.000 KG	4.000. TL	
	EKİM SONRASI YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ İLAÇ MASRAFI	300 TL	0,1 LT	10 LT	3.000.- TL	
	EKİM SONRASI YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ MAZOT MASRAFI	5,3 0TL	0,30 LT	30 LT	159 TL	
	ÇAPALAMA MAZOT MASRAFI	5,30 TL	0,50 LT	50 LT	265 TL	
SİGORTA BEDELİ	%50 SİNİ DEVLET KARŞILIYOR. DON DOLU SİGORTASINI 21 NİSANA KADAR YAPTIRILMAZSA EKPERTİZ RAPORU GEREKİYOR. KURAKLIK SİGORTASININ ŞUBAT SONUNA KADAR YAPILMALIORTALAMA			1.200 TL	TARSİM E YAPILIRSA İNDİRİMLİ KRED KULLANILABİLİR.	
AĞUSTOS EYLÜL DÖNEMİ MASRAFLAR TOPLAMI 7.2785.- TL	HASAT BİÇME MASRAFI	3.500 TL			3.500 TL	
	TAŞIMA MASRAFI		TRAKTÖR İLE		500.- TL	
	TRAKTÖR VE EKİPMAN TAMİR BAKIM ONARIM	2.500 TL			2.500.- TL	
	TRAKTÖR KASKO VE TRAFİK SİGORTASI		AXA SİGORTADAN 80HP İÇİN ALINAN SİGORTS DEĞERİ TRAFİK 160 TL KASSGO 625 TL		785.TL	
YILLIK TOPLAM MASRAFLAR					23.884.- TL	

Tablo 3 100 Dekarda Ayçiçek Tarımı İçin Yıllık Ortalama Gelir Tablosu**100 DEKARDA AYÇİÇEK TARIMI İÇİN YILLIK ORTALAMA GELİR TABLOSU**

ÜRÜN	BİRİM FİYAT	DEKAR BAŞIVERİM	TOPLAM KG	TOPLAM TUTAR	STOPAJ	NET	AÇIKLAMA
AYÇİÇEK SATIŞI	2,5 TL	200 KG	20.000 KG	50.000 TL	1.100 TL	48.900TL	Toplam tutar üzerinde %2müstahsil gelir vergisi stopajı ile %02borsa payı kesilir. %40 yağ oranlı %9 rutubetli ve %2 -4 yabancı madde (Empürite)içerikli Yağlık ayçiçeği tohumu fiya olarak baz alınmıştır.
DEVLET DESTEKLERİ							
HER TÜRLÜ DESTEĞİN VERİLECEĞİ KESİN TARİH BELLİ DEĞİLDİR.							

DESTEKLEMELER					
DESTEKLEME ADI	BİRİM DESTEK	TUTAR	DAMGA VERGİSİ %4	NET	AÇIKLAMA
AYÇİÇEK SATIŞ KG DESTEĞİ	0,4 TL	8.000.- TL	320 TL	7.680.- -	2019 YILI İÇİM GEÇERLİ FİYAT TIR
MAZOT GÜBRE DESTEĞİ	92 TL	1.840. TL	73,6 TL	1.766,40 TL	2019 YILI İÇİM TON BAŞINA GEÇERLİ FİYAT TIR
TOPLAM				9446,40TL	

Tablo 4. Gelir Gider Toplu Tablo

GELİR GİDER TABLOSU (ARAZİNİN MÜLKİYETİ KİŞİYE AİT OLDUĞU DURUMDA)				
YILLIK GİDER	TEŞVİKSİZ HASILAT	FARK	TAŞVİKLİ HASILAT	FARK
23.884 TL	48.900 TL	25.016 TL	58.346,40 TL	34.462,40 TL

GELİR GİDER TABLOSU (ARAZİNİN MÜLKİYETİ BAŞKASINA AİT OLDUĞU DURUMDA)				
YILLIK GİDER	TEŞVİKSİZ HASILAT	FARK	TAŞVİKLİ HASILAT	FARK
43.884 TL	48.900 TL	5.016 TL	58.346,40 TL	14.462,40 TL
NOT: ARAZİLERİN MÜLKİYETİ KİŞİNİN KENDİNE AİT OLMADIĞI DURUMLARDA KİRA ÜCRETİ (İCAR PARASI) MALİYET UNSURU OLARAK DEVREYE GİRMEKTE VE MALİYET HESAPLAMA TABLOSUNDA HESAPLANMALIDIR. BU ŞEKİLDE 100 DEKAR ARAZİ İÇİN YILLIK İCAR KİRASI BEDELİ, DEKAR BAŞINA 200 TL OLARAK TOPLAMDA 20.000.- TL OLARAK MALİYET TABLOSUNDA HESAPLANMALIDIR.				

Tekirdağ ilinde yağ ihtiyacını az miktarda da olsa karşılayan zeytin üretimidir. Zeytin üretimi Tekirdağ ilinin Şarköy ilçesinde yapılmaktadır. Şarköy ilçesinin Turizm, bağcılık, Şarap üretimi seracılık faaliyetleri arasında Şarköy ilçesine ekonomik bakımdan canlılık getirmektedir. Burada yapılmasının sebebi Şarköy ilçesi zeytin üretimi için mikro klima iklimine sahip bir bölgedir. Üretilen zeytin hem yağ olarak hem de sofralık olarak kullanılmaktadır. Bölgeye gelen yazlıkçılara satılmakta yerel halk kullanmakta pazarlama sorunu yaşanmamaktadır. Zeytin üreticileri Türkiye’de zeytin üreticileri kooperatiflerinden olan Marmara birlik kooperatifinin üyesidirler. Marmara birlik kooperatifi sayesinde de zeytinlerine Pazar imkânı bulabilmektedirler. Bu bölgede yapılacak çalışmalar ile zeytin üretimi artırılabilir.

Tekirdağ ilinin önemli tarımsal üretimlerinin başında gelen ürünlerden biri de buğday ekimidir. Tekirdağ ülkemizin buğday üretiminde Ziraat mühendisleri odasının raporuna göre üretiminin takriben %5 ini karşılamaktadır. Tekirdağ ilinin tarımsal alanları buğday üretimi için son derece elverişlidir. Tekirdağ çiftçisi buğday üretimi için arazi yanında gerekli olan ekipmanlar bakımından da son derece iyi durumdadır. Tekirdağ ilinde üretilen buğday ekmeçlik buğday ve yumuşak olan yemlik buğdaydır.

Makarnalık buğday dediğimiz sert buğday ülkemizde Konya bölgesinde üretilmektedir. Çiftçi ekim kasım ayında 15/25cm derinlikte kültivatör ile ekim yapılacak tarlayı sürerek ekime hazır hale getirir. Ekim kasım aylarında 7/15 cm derinlikte mibzer ile ekim işlemini gerçekleştirir. Bu işlem sırasında aynı zamanda tarlaya DAP gübresi atılır. Tarla ekim sonrası toprak inceltme ve tesviye için tırmıklanır. Sertifikalı buğday daha fazla ürün vermektedir. Çiftçi çıkan üründen tohumluk ayırsa bile üç yılda bir mutlaka sertifikalı tohum kullanmak zorundadır. Şubat ayından itibaren bitkinin büyümesini olumlu etkilemesi amacı ile ÜRE gübresi kullanmaktadır. Aynı zamanda ürünü tehlikelere karşı sigorta ettirmektedir. Bu işlemlerini yabancı otlara karşı, kök boğaz hastalığına pas hastalığına ve süneye karşı ilaçlama takip eder. Haziran sonu temmuz başında da hasat işlemi yapılır.

Yapılan buğday çalışmasında da çiftçi geçimini sağlayamamaktadır. Ay çiçeğinde olduğu gibi 100 dönümlük arazisi olan bir çiftçi ailesinin çalışması ve geliri aşağıdaki tablo ile gösterilmiştir.

Aşağıdaki Tablo 100 Dekar tarlada ayçiçeği üreten işletmenin tahmini maliyet hasılat ve karını göstermektedir.

Tablo 5. 100 Dekarda Buğday Tarımı İçin Yıllık Ortalama Masraf Tablosu

TARİH	İŞLEMİN İSMİ	BİRİM FİYAT	DEKARA LT /KG	TOPLAM LT/ KG	TOPLAM TUTAR	AÇIKLAMA
EKİM KASIM DÖNEMİ YAPILAN MASRAFLAR TOPLAMI 14.190 TL	15/25CM DERİNLİKTE KÜLTÜVATÖR İLE SÜRÜM MAZOT	5,30 TL	1,5LT	150 LT	795.- TL	OTR.75HP TRAKTÖR VE KALİBRASYON AYARI İLE YAPILMIŞ EKİPMAN BAZ ALINMIŞTIR. SERTİFİKALI BUĞDAY 20 KG ATILIR. DİĞER İKİ YILDA TOHUM ÜRETİLİP ATILIRSA 25 KG OLUR. MİBZERİ OLMAYAN SERPME YAPAR MAZOT MALİYETİ ARTAR
	7/15 CM DERİNLİKTE MİBZER İLE EKİM – MAZOT	5,30 TL	1,5LT	150LT	795.- TL	
	TARLA EKİM SONRASI TOPRAK İNCELTME / TESFİYE İÇİN TIRMIK MAZOT	5,30 TL	1LT	100LT	530 TL	
	SERTİFİKALI BUĞDAY TOHURLUĞU	3.- TL L	25KG	2.500KG	7.500 TL	
	TARLA EKİMİ SIRASINDA MİBZER İLE DAP GÜBRESİ UYGULAMASI	3 TL	15KG	1500KG	4.500 TL	
ŞUBAT MART NİSANDÖNEMİ MASRAFLAR TOPLAMI 10.875.- TL	ÜRE GÜBRE UYGULAMASI SERPME	2,20 TL	25KG	2.500KG	5.500TL	
	ÜRE GÜBRE UYGULAMASI MAZOT MASRAFI	5,30.-TL	1 LT	100LT	530.- TL	2 DEFA ATILDIĞI KABUL EDİLMİŞTİR.
	SİGORTA BEDELİ		%50 SİNİ DEVLET KARŞILIYOR. DON DOLU SİGORTASINI 21 NİSANA KADAR YAPTIRILMAZSA EKPERTİZ RAPORU GEREKİYOR. KURAKLIK SİGORTASININ ŞUBAT SONUNA KADAR YAPILMALIORTALAMA		1.200 TL	TARSİM'E YAPTIRILIRSA İNDİRİMLİ KREDİ KULLANILABİLİR.
	GENİŞ YAPRAKLI YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ İLAÇ MASRAFI		400.- TL		400.-TL	YABANCI OT DURUMUNA GÖRE MİKTAR VE UYGULAMA SAYISI DEĞİŞEBİLİR.
	DAR YAPRAKLI YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ İLAÇ MASRAFI		450TL		450 TL	
	YABANCI OT İLACI MÜCADELESİ MAZOT MASRAFI	5,30 TL	0,50	50LT	265 TL	GENİŞ YAPRAKLI VE DAR YAPRAKLI İLAÇLAMANIN AYNI ANDA YAPILDIĞINA GÖRE
	KÖK BOĞAZ HASTALIKLARI İÇİN İLAÇLAMA		1.000.- TL		1.000 TL	
	KÖK BOĞAZ HASTALIKLARI İLAÇLAMASI MAZOT	5,30	0,5	50 LT	265.- TL	
	PAS HASTALIĞI İLAÇLAMA		1.000.-TL		1.000.-TL	

PAS HASTALIĞI İLAÇLAMA MAZOT	5,30.- TL	0,5	50LT	265.-TL	
------------------------------	-----------	-----	------	---------	--

TARİH	İŞLEMİN İSMİ	BİRİM FİYAT	DEKARA LT /KG	TOPLAM L / KG	TOPLAM TUTAR	AÇIKLAMA
MAYIS DÖNEMİ MASRAFI TOPLAMI 4.380.- TL	NİTRAT GÜBRESİ UYGULAMASI	1,5	25	2.500KG	3,750.- TL	
	NİTRAT GÜBRESİ UYGULAMASI MAZOT	5,30 TL	0,50	50LT	265.-TL	
	SÜNE ZARARLISI İLAÇLAMA	50 TL	20ML	2 LT	100.- TL	SÜNE İLACI İLE ÜRE GÜBRESİ BİRLİKTE YAPILABİLİR.
	SÜNE ZARARLISI İLAÇLAMASI MAZOT	5,30 TL	0,50	50 LT	265.- TL	
HAZİRAN TEMMUZ DÖNEMİ MASRAFI TOPLAMI 7.285.TL	HASAT BİÇME MASRAFI	3.500.- TL			3.500.- TL	
	TAŞIMA MASRAFI	TRAKTÖR İLE			500TL	
	TRAKTÖR VE EKİPMAN TAMİR BAKIM ONARIM	2.500 TL			2.500TL	
	TRAKTÖR KASKOVE TRAFİK SİGORTASI	AXA SİGORTADAN 80 HP İÇİN ALINAN SİGORTA DEĞERİ TRAFİK 160 TL KASKO 625 TL			785TL	
YILLIK TOPLAM MASRAFI					36.660.- TL	

Tablo 6. 100 Dekarda Buğday Tarımı İçin Yıllık Ortalama Gelir Tablosu

ÜRÜN	BİRİM FİYAT	DEKAR BAŞIVERİM	TOPLAM KG	TOPLAM TUTAR	STOPAJ	NET	AÇIKLAMA
BUĞDAY SATIŞI	1,6 TL	600 KG	60.000 KG	96.000 TL	2.112. TL	93.888 TL	Toplam tutar üzerinde %2müstahsil gelir vergisi stopajı ile %02borsa payı kesili
DEVLET DESTEKLERİ							
HER TÜRLÜ DESTEĞİN VERİLECEĞİ KESİN TARİH BELLİ DEĞİLDİR.							
DESTEKLEME ADI			BİRİM DESTEK	TUTAR	DAMGA VERGİSİ %4	NET	
BUĞDAY SATIŞ KG DESTEĞİ			0,10TL	6.000.- TL	240.-	5.760.-TL	
SERTİFİKALI TOHUM DESTEĞİ			8.5TL	850 TL	34	816.-	DEKAR BAŞINA VERİLİR
MAZOT GÜBRE DESTEĞİ			27.-TL	2.700.- TL	108.-	2.592.-	
TOPLAM						9.168.-	

Tablo7. Gelir Gider Toplu Tablo

GELİR GİDER TOPLU TABLO (ARAZİNİN MÜLKİYETİ KİŞİYE AİT OLDUĞU DURUMDA)				
YILLIK GİDER	TEŞVİKSİZ HASILAT	FARK	TEŞVİKLİ HASILAT	FARK
36.660.- TL	93.888.-TL	57.228.- TL	103.056.- TL	66.396.- TL

GELİR GİDER TOPLU TABLO (ARAZİNİN MÜLKİYETİ BAŞKASINA AİT OLDUĞU DURUMDA)				
YILLIK GİDER	TEŞVİKSİZ HASILAT	FARK	TEŞVİKLİ HASILAT	FARK
56.660.- TL	93.888.- TL	37.228.- TL	103.056.- TL	46.396.TL

NOT: ARAZİLERİN MÜLKİYETİ KİŞİNİN KENDİNE AİT OLMADIĞI DURUMLARDA KİRA ÜCRETİ (İCAR PARASI) MALİYET UNSURU OLARAK DEVREYE GİRMEKTE VE MALİYET HESAPLAMA TABLOSUNDA HESAPLANMALIDIR. BU ŞEKİLDE 100 DEKAR ARAZİ İÇİN YILLIK İCAR KİRASI BEDELİ, DEKAR BAŞINA 200 TL OLARAK TOPLAMDA 20.000.- TL

Türkiye 'nin son yıllarda buğday üretim ve tüketimi 20 milyon ton civarındadır. Ancak ülkemiz özellikle ağırlıklı olarak Rusya ve Ukrayna'dan sert buğday ithal ederek kullandığı buğdayın kalitesini yükseltmektedir.

Kırklareli'nin Babaeski ilçesine bağlı Alpullu beldesinde 1925 yılında başlanıp 1926 yılında tamamlanan Alpullu şeker fabrikası özellikle Tekirdağ ilinin Hayrabolu ilçesinin köylerinde şeker pancarı üretimi için önemli bir olanak sağlamıştır. Alpullu şeker fabrikası aynı zamanda Alpullu'nun sosyal ve ekonomik yönden gelişmesinde de en büyük etkidir. Çünkü bu köyler fabrikaya çok yakındır. Bu bölgedeki hayvancılık içinde şeker pancarı küspesi hayvan yemi ihtiyacını karşılamaktadır. Şeker pancarı üretiminde diğer ürünlere göre daha yoğun emek kullanılır. Toprağa nitrat bırakır. Ormanlık bölge gibi havaya oksijen sağlar. Şeker kamışı ile üretilen şekere göre şeker pancarı ile üretilen şeker ülke topraklarımız için daha uygundur. Ancak son yıllarda şeker fabrikasında üretimin durması ile çiftçi mağdur durumda kalmıştır. 2018 yılında tekrar düşük düzeyde üretime başlaması ile az miktarda çiftçi kota dahilinde ekim yapabilmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından beri bölgede tarımsal faaliyetlerin gelişmesi için büyük çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların başında 1930 yılında Süleymanpaşa ilçesinde kurulan şu anda da faaliyetine devam eden Bağcılık araştırma Enstitüsü gelmektedir. Bağcılık araştırma enstitüsü hem bölgede bağcılığı geliştirilmesi ve verimliliğinin artırılması yönünde çalışmalar yaparken hem de diğer meyve ve bitki üzerinde de çalışmaları vardır. Ve 1931 yılında da bölgenin üzümlerini değerlendirmek amacı ile Tekirdağ Şarap Fabrikası kurulmuştur. Tekirdağ da tarımsal faaliyetleri geliştirmek amacı ile Cumhuriyetin önemli kuruluşlarından Muratlı ilçesinde bulunan İnanlı çiftliği tarımsal faaliyetler ve hayvancılığın geliştirilmesinde büyük rol oynamıştır. 1984 yılında TİGEM (Tarımsal işletmeler Genel Müdürlüğü) bünyesine katılan inanlı çiftliğini şu anda Aksa işletmesi kiralık olarak çalıştırmaktadır.

Trakyanet.com adresini inceldiğimizde Tekirdağ'ın aynı zamanda bir sebze ve meyve ve süs bitkileri üretim merkezi olduğunu görmekteyiz.

Süs bitkileri özellikle Çorlu ve Süleymanpaşa ilçelerinde yapılmaktadır. Çorlu ilçesinde haftanın belirli günlerinde yapılan çiçek mezadı Trakya'nın en önemli çiçek mezadı konumundadır. İstanbul'un yakın pazar olması nedeni ile aynı zamanda yazlıkçıların ve bölge halkının yazın evlerinde ve site bahçelerinde kullanmaları nedeni ile büyük bir talep oluşmaktadır. Ağırlıklı olarak Yalova ve İzmir bölgesinden gelmekle birlikte bölge halkıda bu konuda üretimi artırma çalışmaları içindedir. Tekirdağ bu çalışmalar ve pazarlama konusundaki elverişli durum nedeni ile Türkiye'nin çiçek üretim merkezleri arasında yer alabilecek potansiyele sahiptir.

Süs bitkisi olarak ve kozmetik sanayinde kullanılan Akdeniz kökenli bir bitki olan Lavanta üretimi Trakya'da Edirne ilinde üretimi başlamıştır. Tekirdağ ilinde 'de Saray ilçesinde üretimi yapılmaktadır. Tekirdağ'da üretimi her geçen gün artmaktadır. Bölgede bulunan kozmetik sanayinin ihtiyacını karşılaması ile birlikte bölgeye istihdam ve gelir olanağı sağlamaktadır.

Sebze üretimi ağırlıklı olarak Süleymanpaşa ve Malkara ilçelerinde görülmektedir. Ancak Çerkezköy tamamen bir sanayi ilçesi konumunda olduğu için, Ereğli İlçesi ise Çorlu Sanayinin yanında oluşu ve kendi içerisinde sanayi tesisleri olması ve turizm ağırlıklı olması nedeni ile sebze üretimi yapılmamaktadır. Süleymanpaşa ilçesinde ve hemen yanında sanayi şehri olan Çorlu ilçesinin sebze ihtiyacı ağırlıklı olarak bu ilçeden karşılanmaktadır. Malkara ilçesi ise ürettiği sebzeleri Keşan pazarı kanalı ile Batı Trakya'dan günlük gelenlere ve

yazlıkçılara arz etmektedirler. Tekirdağ ilinde Taze fasulye, Taze barbunya, Taze bezelye, Taze börülce (Özellikle ege bölgesinde çok tüketilmektedir.) Taze bakla, lahananın bütün çeşitleri, karnabahar, brokoli, her çeşit dereotu, ıspanak, karpuz, marul, maydanoz, nane, pazı, roka, semizotu, tere (Süleymanpaşa ilçesi Ferhadanlı köyü bu konuda ilçede lider durumdadır.) kavun (Tekirdağ kavun cinsi ünlü idi), biberin her çeşidi, salatalık, patlıcan, domates, bamyası, kabak, havuç, sarımsak, soğan (Türkiye'nin önemli soğan üretim merkezlerinin başında gelir.) pırasa, kereviz ,turp, üretimi ile önemli bir ekonomik faaliyet sağlanmaktadır.

Baharat bitkileri üretiminde de Tekirdağ her geçen gün gelişmesini sürdürmektedir. Semt pazarlarında köylerden gelen baharat bitkileri satılarak bir ekonomik aktivite oluşturmaktadır. Özellikle eskiden dağlardan toplanan bitkilerin üretimine geçilmektedir. Bu duruma örnek olarak Kekik bitkisinden bahsedebiliriz. Türkiye'de dağlardan toplanarak tüketilirken Yunanistan tarla üretimi ile özellikle Batı Trakya'da Kekik üreterek Avrupa ülkelerine ihraç etmektedir. Bu durum son yıllarda Eskişehir ilimizde Büyük şehir belediyesinin öncülüğünde ve kooperatifleşme ile üretimine başlanmış olup kırsal kesime istihdam ve gelir olanağı sağlamıştır. Bunun benzeri bir uygulama için Tekirdağ bölgesi de uygun durumdadır.

Şarköy ilçesi ise üzüm bağları nedeni ile Şarap, şıra ve sirke üretiminde yalnızca Tekirdağ'ın değil Trakya'nın lideri konumundadır. Şarköy ilçesinde kooperatif kanalı ile şıra üretimi görülmektedir.

Tablo 7 : Tekirdağ Tarım Alanları

Tekirdağ Tarım Alanları					
	Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı (Dekar)	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı (Dekar)
Süleymanpaşa	13.731		22.031	70	682.376
Çorlu	3.533		1.022	10	294.567
Çerkezköy	132		30		48.980
Kapaklı	371		165		102.775
Ergene	2.866		964		305.068
Malkara	5.094		13.007	5	741.471
Saray	520		1.974		320.457
Hayrabolu	3.728		847		760.707
Şarköy	76.098		1.482		81.894
Muratlı	1.571		695		325.369
Marmaraereğlisi	1.491		1.465		147.903

Kaynak

[:https://www.trakyanet.com/istatistikler/ekonomi/bitkisel/sebzeler/sebzeler-tekirdag.html](https://www.trakyanet.com/istatistikler/ekonomi/bitkisel/sebzeler/sebzeler-tekirdag.html)

1.8 Tekirdağ İlinin Ulaşım Yapısı:

Tekirdağ ili ulaşım olanakları bakımından konumundan kaynaklanan hem bölgesine hem de Türkiye ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Ulaşım olanaklarında coğrafi konumunun büyük etkisi vardır. Deniz ulaşımında güney Marmara'yı Trakya'ya bağlamakla kalmıyor. Aynı zamanda Bandırma Erdek limanı ile Tekirdağ Limanı arasında yapılan gemi seferleri demiryolu aktarmasını da sağlamaktadır. Bu sayede Güney Marmara bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Ege Bölgesinin demiryolu ile yapılan ithalat ve ihracatı İstanbul Harem – Sirkeci hattını kullanmadan daha kısa mesafe ile Edirne üzerinden Avrupa'ya ulaşmaktadır. Bu durum hem zaman hem de maliyet avantajı sağlamaktadır. Aynı hat ile Çanakkale İlinin Kara Biga arasında yapılan feribot taşımacılığı hem kişilerin hem de araçlarının İstanbul veya Çanakkale istikametini kullanmadan ulaşımı sağlamaktadır. Biga üzerinden Bandırma ve Edremit bölgelerine ulaşımı sağlamaktadır. Tekirdağ limanı ile İstanbul ve Bandırma limanları Bandırma ve Kara Biga arasında çalışan feribot seferleri aynı zamanda yolcu da taşımaktadır. İstanbul bağlantısı ise kara yolu ile yapılmaktadır. Tekirdağ ilinde 2015 yılında kurulan ve 1.000 civarında kişiyi istihdam eden Tekirdağ ekonomisine büyük katkı sağlayan şirket her geçen günü büyümeye ve faaliyetlerini artırmaya devam etmektedir. Asya Port liman hizmetleri şirketi Trakya bölgesindeki sanayinin deniz yolu ile ulaşım hizmetlerini hem demiryolu taşımacılığı hem de karayolu taşımacılığından yararlanarak sağlamaktadır. Asya Port bu hizmeti ile aynı zamanda İstanbul Haydarpaşa ve Salıpazarı Limanlarının yükünü alarak İstanbul'a olumlu katkı sağlamanın yanında Trakya İstanbul karayolu trafiğine de olumlu katkı sağlamaktadır. Marmara Ereğli'sin de bulunan liman da özellikle Kaptan Demir Çelik firmasının yönetiminde demir çelik ürünleri başta olmak üzere deniz taşımacılığına önemli katkılar sağlamaktadır. Tekirdağ Limanının da özellikle Avustralya ve Yeni Zelanda' dan ithal edilen Angus cinsi büyükbaş hayvanlar ile küçükbaş hayvan ithalinde önemli bir hizmet vermektedir. Tekirdağ limanından İtalya'nın Trieste limanı arasında Ro Ro seferleri yapılarak hem Avrupa da çalışanlarının bölgeye ulaşımını kolaylaştırmak hem de TIR taşımacılığında kolaylık sağlama amacı güdüldüyse de hattın kısa bir süre çalışmasından sonra, verim alınamadığından kapatılması ile sonuçlanmıştır. Ancak ilerleyen zamanlarda hattın

tekrar açılması söz konusu olabilir. İhracatımızın %50 den fazlası Avrupa ülkelerine olduğu düşünüldüğünde bu hat üzerinde çalışmalar yapılmasında fayda vardır. Saray ilçesinin kastro bölgesinde, Ereğli ilçesinde, Süleymanpaşa ilçesinde, Şarköy İlçesinde balıkçı teknelerine liman hizmeti verilmektedir.

Karayolu taşımacılığında da coğrafi konumu nedeni ile büyük imkanlara sahiptir. Türkiye'nin en büyük metropoliten bölgesi İstanbul'un Avrupa ile Ulaşımını sağlayan D100 ve E 90 karayolları Tekirdağ üzerinden geçmektedir. Edirne ilinden İpsala ve pazar kule Yunanistan'a Edirne ili Kapıkule ile Kırklareli Dere köy ve Hamzabeyli kapılarından Bulgaristan'a ulaşmaktadır. İstanbul ilinin İzmir ile ulaşımının bir kısmı da Tekirdağ Çanakkale güzergahını kullanmaktadırlar. Edirne'den giren araçların bir kısmı ve Trakya bölgesinin bir kısmı Karayolu ile Süleymanpaşa ilçesine kara yolu ile ulaşarak deniz yolu ile Güney Marmara bölgesine ulaşmaktadır. Aynı şekilde Trakya'daki sanayi karayolu ile Avrupa'ya İstanbul üzerinden Anadolu'ya ulaşmaktadır. Veya karayolu ile Süleymanpaşa ilçesine gelerek deniz yolu ile ulaşımı sağlamaktadır. Çanakkale 18 Mart boğaz köprüsünün yapılması ile İstanbul Çanakkale hattının yoğunlaşması ile Tekirdağ Karayolu da yoğunlaşacaktır. Çanakkale istikametinde Şarköy üzerinden açılacak bir yol Keşan ilçesini bay pas ederek ulaşımı kısaltacaktır. Bu yol şu anda tam yapılmış olmasa da kullanan kişilerin olduğu görülmektedir.

Trakya'nın tek hava limanı Çorlu ilçesindedir. Şu anda atıl kapasite ile çalışmasına karşılık zaman içinde havaalanının kullanım artacaktır. Çünkü bütün Trakya'nın havalimanı ihtiyacını karşılamaktadır. Özellikle Çerkezköy – Çorlu – Lüleburgaz üçgenindeki sanayi nedeni ile havalimanı ihtiyacı artacaktır. Trakya' da kurulacak raylı sistem taşımacılığında çorlu merkez olarak daha da aktif hale gelecektir.

Demiryolu taşımacılığında da Tekirdağ konum olarak önemli bir yere sahiptir. İstanbul Sirkeci den başlayan Avrupa'ya giden demiryolu Çerkezköy- Çorlu- Muratlı ilçelerinden geçerek Edirne üzerinden Avrupa ya çıkmaktadır. Söz konusu demiryolu Trakya Bölgesindeki sanayinin gerek Avrupa'ya gerekse İstanbul üzerinden Anadolu'ya demiryolu ile ulaşımını sağlamaktadır. Bu durum Trakya'daki sanayi için ulaşım bakımından büyük imkân sağlamaktadır. Muratlı ilçesinden açılan bir hat ile Süleymanpaşa ilçesine ulaşılarak Trakya sanayine deniz ulaşımına ulaşma da büyük

imkân sağlamıştır. Aynı hat Süleymanpaşa ilçesinin Trakya'ya Avrupa'ya ve İstanbul'a ulaşımında büyük imkân sağlamıştır. Şu anda yeterli talep olamaması nedeni ile kullanılmamasına karşılık zaman içinde kullanımı artacaktır. Süleymanpaşa ilçesine bağlanan demiryolunun deniz yolu ile Güney Marmara'ya bağlanması Trakya ile Anadolu arasındaki askeri malzemenin aktarılmasında da stratejik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

1.9 Tekirdağ İlinin Turizm Yapısı

Tekirdağ Turizm bakımından da büyük potansiyele sahip bir ilimizdir. Bu potansiyelinin kullanımını her gün artırmaktadır. Bu potansiyelini Marmara denizine olan büyük sahili, Karadeniz'e olan sahili ile deniz turizmi, Süleymanpaşa ilçesindeki Yamaç Paraşütü, Namık Kemal müzesi, Rokoczi müzesi, arkeoloji ve etnografya müzesi ve benzerleri ile tarihi eserler turizmine, festivaller ile yapılan etkinliklere, sahil ve kırsal kesimde dinlenme turizmi şeklinde turizmin çok dalında hizmet vermektedir. Tekirdağ konum itibari ile Avrupa ile Ortadoğu kültürleri arasında bulunan bölgede olması nedeni ile kültürel zenginliğe sahiptir. Romalılar döneminde bölgenin adı Rhaedostus Bizanslılar döneminde adı Rodosto ve Osmanlılar döneminde adı Rodoscuk ve Cumhuriyet döneminde şu andaki kullandığımız adı olan Tekirdağ dır.

Tekirdağ İstanbul iline 130 Km mesafede olması nedeni ile burada yaşayan halk bahar ve yaz aylarında hafta sonu dinlenmek amacı ile Tekirdağ'ın muhtelif bölgelerine gelerek hem hafta sonunu geçirmekte hem de dinlenmektedir. İzin zamanlarını da bu bölgede geçirmektedirler. Bu amaçla özellikle Ereğli, Süleymanpaşa ve Şarköy ilçelerinde yazlık almaktadırlar. Şarköy'ün kışın nüfusu 30 000 civarında iken yazın 200.000. leri geçmektedir. Bu yazlıkları kışında üniversite öğrencilerine kiralık konut olarak vermektedirler. Bu nedenle bu konutlar Tekirdağ'a yazın dinlenme amaçlı gelenlere kışın ise öğrenim amaçlı gelenlere hizmet vererek Tekirdağ'da on iki ay ekonomik aktivite sağlamaktadır.

Uçmak dere bölgesine yamaç paraşütü amaçlı giden turistler Süleymanpaşa, Barbaros, Kumbağ, naip köyü, yeni köy yerleşkelerinden geçerlerken hem mola hem

de yeme ihtiyaçlarını karşılayıp hem de köy ekmeği, tarhana, bulgur gibi tarımsal ürünler olarak ekonomiye etki etmektedirler. Bu şekilde bölgede kırsal turizmde görülmektedir. Hayrabolu ilçesinde yapılan motorkros sahası ve etkinlikleri turizmde farklı bir etkinlik katmıştır. Süleymanpaşa ilçesinde bulunan Rakoczi müzesi hem Macarların ilçemizi ziyaret etmesini sağlarken hem de Türk Macar ilişkilerine olumlu bir etki yapmaktadır. Tekirdağ yelken kulübü ile yelken sporuna katkı yapılırken Tekirdağ'da yapılan yelken etkinliklerine dışarıdan gelenler ile ekonomik ve turizm açısından olumlu katkı yapmaktadır.

Tekirdağ zellikle Süleymanpaşa ilçesi yapılacak tesislerle birlikte orlu Hava alanının olması nedeni ile de uluslararası bir kongre ve toplantılar merkezi haline getirilebilir.

Süleymanpaşa ilçesi Karaevli köyünde on yıldır yapılan tarım fuarı, ilçe ve beldelerde yapılan festivallerde tarımsal etkinliklerde festivalin konusu olmaktadır. Ancak Tekirdağ için hem ulusal hatta uluslararası düzeyde yapılacak birim tarım fuarı ki bu fuara ilk başlarda yakın ilişki de olduğumuz balkan ülkeleri katılması ile başlatılabilir. Böylece Tekirdağ ilinde hem tarım kesimini hem de turizmi içine alan zaman için kurumsallaşan önemli bir ekonomik aktivite yapılması sağlanmış olur.

1.10 Tekirdağ İlinin Sanayi Yapısı

Tekirdağ ili Trakya bölgesinin en büyük ili olması gerek Edirne zerinden Avrupa'ya gerekse Türkiye'nin en büyük metropoliten bölgesi olan İstanbul'a 100 Km. lik mesafede bulunması nedeni pazara yakın bir konumda olması ve işletmelerin kuruluş yeri bakımından son derece uygun bir yerde bulunmaktadır. Bu konumu nedeni ile 1970 li yıllardan itibaren Tekirdağ'ın Ergene, orlu, Çerkezköy, Kapaklı ve Kırklareli ilinin Lüleburgaz ilçesini kapsayan bölgede sanayi kurulmuştur. Ergene bölgesine İstanbul kazlı eşme'den getirilen deri sanayi, bölgede ağırlıklı olarak tekstil sanayi, beyaz eşya sanayi, otomotiv sanayine ilişkin yan sanayiler kurulmuştur. Kurulan bu sanayiler Trakya'nın can damarı olan Ergene nehrini kirleterek çevreye olumsuz etki yapmışlardır.

1.11 Tekirdağ da Yemek Kültürü

Türk mutfağı dünya çapında nam salmış geçmişten bugüne geniş bir tariheçeye sahiptir. Tekirdağ ilimiz ise gerek konumu gerekse tarihsel süreç sebebiyle bir çok kültüre ev sahipliğı yapmış ve aynı zamanda mutfağıyla meşhur eşsiz bir ilimizdir. Osmanlıdan bu yana zengin yemek sofraları salatadan çorbaya sebze yemeğinden et yemeklerine,deniz kıyısında olmanın verdiği avantaj ile balık ürünleri ve hatta tatlısına kadar her damak zevkine uygun lezzetler bulunmaktadır. Trakyada mutfak kültürünün tarım ve hayvancılık üzerine kurulu olması sebebiyle et besiciliğı mutfağın önemli yapıtaşlarından olmuştur. Bu sebeple Tekirdağ denince akla ilk gelen yemek Tekirdağ köftesi olacaktır.

Temel malzemeleri hamur ve süt olan çeneçarpan çorbası da Tekirdağ'a aittir. Buna ek olarak kelle paça çorbası da önemli bir yer tutar. Osmanlı mutfağından bugünlere kadar uzanan bir diğere önemli lezzet ise elbasan tavadır. Her ne kadar ismi doğu yemeğı gibi görünse de orijinali Tekirdağ'da yapılmaktadır. Meşhur yemeklere ek olarak sini mantısını ekleyebiliriz. Bölgede yetiştirilen sebze ve meyvelerden elde edilen ürünler salata ve meze olarak kullanılmaktadır. Buna örnek olarak yoğurtlu borani, Manca sayılabilir.

Sofraların olmazsa olmazlarından Hayrabolu tatlısı ve peynir tatlısı (helvası) Tekirdağ mutfağının vazgeçilmezlerindedir. Toprakların verimliliğı olması nedeniyle zeytin, üzüm ve kiraz birçok ürünün yapımında kullanılır. Her sene kiraz festivali düzenlenir. Bağcılığın gelişmiş olması sebebiyle Türkiye'nin önemli bir şarap üretimi Tekirdağ tarafından karşılanmaktadır.

Tekirdağ Trakya'nın ayçiçeğı buğday arpa mısır bahçesidir. Türkiye'nin yağ ve un ihtiyacının büyük bir kısmını karşılayandır Tekirdağ'da hamur işleri ve yağlı yiyeceklere dayalı yemek kültürü gelişmiştir. Örneğın kandillerde ve bazı etkinliklerde yağda kızartılmış hamuru lokma ismi ile ikram etmektedirler.

Buğday kaynatılarak göce ismi ile yenmektedir. Buğday şenlikler de dibekte tokmak ile dövülerek, taş değirmene elle çekilerek veya fabrikalarda işlenerek bulgur yapılır. Bulgur pilavı bölgede ağırlıklı olarak tüketilmektedir. Ayrıca günlerde ve yemeklerde bulgurdan kısır yapılarak tüketilmektedir. Kısır doğuya ait olarak bilirse

de Tekirdağ da özellikle hanımların günlerinde ve misafirliklerde ikram edilen önemli bir yiyecektir.

Muharrem ayında bütün Türkiye’de olduğu gibi Tekirdağ’da da aşure yapılmaktadır. Aşurenin malzemeleri Tekirdağ’da yetiştirilen hububattan oluşmaktadır. Standart bir şekli olmayıp içine farklı hububatlar konmaktadır.

Şarköy bölgesi Tekirdağ’ın zeytinleri ile ünlü olduğu için ekim kasım aylarında toplanan zeytinler evlerde küplere basılarak zeytinyağı üretilmekte veya evlerde işlenerek sofralık zeytin olarak tüketilmektedir. Zeytin yağı çıkarıldıktan sonra çekirdekleri yakacak olarak kullanılmaktadır. Tekirdağ’ın diğer yerleşim yerlerinde de halk yerel pazarlardan ham zeytin alarak evlerde işleyerek sofralık zeytin haline getirmektedir. Tekirdağ’da yemeklerde ağırlıklı olarak ay çiçek yağı kullanılsa da salatalarda ağırlıklı olarak zeytinyağı kullanılmaktadır.

Şarköy bölgesi zeytin üreticiliği yanında bağcılığı ile de ünlüdür. Tekirdağ’ın birçok beldesinde üzüm yetiştiriciliği mevcuttur. Ancak Şarköy bölgesinden çıkarılan üzümler imalathanelerde şarap üretiminde kullanılmaktadır. Şarabın yanı sıra halk sirke pestil pekmez şıra şeklinde yiyeceklerini de üretmektedir. Şıra özellikle kış günlerinde insana enerji sağlaması ile meşhurdur. Bahçelerde kocaman tavalarda kaynatılıp çöven denilen bitki köküyle buluşturulur. Koyu bir kıvam alana kadar devamlı karıştırılır. Bu yörede adına bulama derler Tekirdağ’ın o kadim coğrafyasının, en eski kültürlerinden birisidir. Özellikle kışın çocuklara bol miktarda yedirmeye çalışırlar.

Üzümün yanı sıra kiraz üretimi Tekirdağ’ın yetiştirdiği ürünlerin başında gelir. O kadar önem vermekteler ki Tekirdağ kiraz festivali düzenlemektedir. Kirazı hem yiyerek tüketmekte hem de reçel yaparak kışın tüketimini sağlamaktadırlar. Kiraz bahçelerinde ağaç kiralayarak hem piknik yapmakta hem de kiraz toplamaktadırlar. Kirazın yanında erik vb. meyve üretimi de yapılmakta ve tüketilmektedir. Hemen köylerde her evin bahçesinde erik veya ceviz ağacı vardır.

Yazın yetiştirdikleri domates ve biberleri salça yaparak ya da bir çeşit konserve yaparak kışında kullanılmaktadırlar. Çünkü her yemeğe mutlaka ya domates ya da salça konmaktadır.

Bahar zamanı açan kekik, adaçayı, ıhlamur ve çeşitli otlar doğada kendiliğinden oluşmakta halk bunları toplayarak kışın tüketimini sağlamaktadır. Bu ağaçların çiçek açmaya başladığı nisan ayından itibaren arılar bal yapmaktadır. Tekirdağ'da hem amatör hem de profesyonel şekilde arıcılık ve bal üretimi vardır. Tekirdağ üretiminin bir kısmını ulusal pazara sevk etmektedir. Tekirdağ'da kahvaltı sofralarının başlıca yiyeceğidir.

Kendisine has birçok farklı tadı içerisinde barındıran Tekirdağ zengin mutfağı ve yemek çeşitliliğiyle ülkemizde önemli bir konumdadır.

2. BÖLÜM

KOOPERATİFÇİLİK VE TEKİRDAĞ İLİNDE UYGULANAN TARIMSAL KOOPERATİFÇİLİK

2.1 Kooperatifçiliğin Tanımı

İnsanlar tedarik, üretim, pazarlama, tüketim vb. ekonomik faaliyetleri yerine getirirken güçlerinin birleştirerek getirmeleri halinde daha verimli olduğunu görmüşlerdir. Bu şekilde güç birleştirme yöntemlerinin başında da kooperatifçilik gelmektedir. Modern anlamda kooperatifçilik 1840 lı yıllarda İngiltere’de başlayıp Almanya ve Fransa ile devam ettiği düşünülürse de, Osmanlı İmparatorluğunda kurulmuş bulunan Ahilik sistemi, ile köylerde köylülerin yaptığı imece kooperatifçiliğin bir şekli olarak düşünülebilir. Ancak kooperatifçilik ilk çağlarda da Anadolu topraklarında görülmektedir. *“Asur Krallığının metropolü olması bir yana, bölgeler üstü önemli olan bir kraliyet şehrinin merkezini oluşturması da değildi. Asıl neden, burada kralın himayesi altında son derece becerikli ve kooperatif örgütlenmiş bir ticaretin sürmesiydi. (Klinger,2019: s. 40)”*

İngilizce ortak, birlikte anlamına gelen co kelimesi ile, işleyen faal anlamına gelen operative kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen İngilizce de cooperative kelimesinden dilimize kooperatif kelimesi olarak girmiştir. Kooperatif insanların ihtiyaçlarını veya üretim tedariklerini karşılamak amacı ile kurmuş oldukları birliklerdir. *“Belirli bir ekonomik faaliyette bulunmak üzere kurulan, ortak olunan, işletilen ve toplam karı ortaklarca paylaşılan gönüllü bir kuruluş. (Seyidoğlu, 1992: s. 496)”*

Günümüz Dünyasında tarım kesimini ve düşük gelir gruplarını geliştirmek amacı ile çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmaların en önemlilerinden biriside Bangladeş’te Muhammed Yunus tarafından 1976 yılında kurulan şu anda 3.000 civarında şubesi olan fakir gelir olmayan kişilere teminatsız mikro kredi vererek uzun süre geri ödemesiz daha sonra küçük ödemelerle geri ödemeli sistemle çok kişinin

çalışmasını sağlamıştır. Bu kredilerle kişiler ya bir inek beslemeye başlıyor, bir makine ile terziliğe başlıyor. Bu şekilde çalışma imkânı buluyorlar. Bu çalışması ile Muhammed Yunus 2006 yılında Nobel ödülü kazanmıştır. Bu ödül aslında dayanışma ile sorunları aşmanın önemini göstermektedir.

2.2 Kooperatifçiliğe İhtiyacın Sebepleri

Ekonominin Üretim ve Tüketim olmak üzere iki ana bölümü vardır. Hane halkları üretim faktörlerini firmalara satarak elde ettiği gelirle tüketimlerini karşılarken, firmalarda aldıkları üretim faktörleri ile üretimlerini gerçekleştirmektedirler. Firmalar üretim yaparken karlarını maksimize ederek yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Ancak faaliyetlerini sürdürürken buldukları piyasa ortamında rekabet etmek zorundadırlar. Rekabet edemeyen firmalar yok olmaktadır. Rekabet şartları da her geçen gün zorlaşmaktadır. Firmalar için söylenen büyük balık küçük balığı yutar sözü kanımca hatalıdır. Hızlı ve çevik firmalar hantal firmaları yok etmektedir. Hızlı ve çevik olabilmek içinde teknolojik yenilikleri takip eden bu konuda gerekli eğitim olanaklarını sağlayan tedarik, Pazar ve finansman kaynaklarına en uygun şekilde ulaşan firmalar ayakta kalabilmektedir. *“Büyüklik başlı başına bir yok oluş nedeni değil. Büyüklik ile hızlilik arasındaki ilişkiyi iyi kavrayan, büyüklüğüne güvenip atalete düşmeyen, büyük şirket bedeni içinde çevik şirket ruhuna sahip olan hem hızlı hem de büyük firmalar varlıklarını devam ettirebiliyorlar. (Sekman, Utku, 2017:S 24, 25)”* Yazarların görüşünü baz alırsak çiftçilerin küçük oluşları nedeni ile yetersizliklerini kooperatifler azaltmakta kooperatiflerinde hantal hale gelmesini çiftçi işletmeleri küçük olmaları ile önlemektedir. Bu durum bize çiftçi işletmeleri için çağımızda rekabet ortamında ayakta kalma hakkı sağlamaktadır. Ülkemizde kurulan şirket ömürlerinin ortalama 20- 25 yıl arasında değişmesinin ikinci kuşakta batmasının nedeni yeterince büyüklük ve çevikliğe ulaşamamalarıdır.

Gerçek kooperatifler kırsal kesimde aynı zamanda sosyal ve Kültürel hayata da etki etmektedir. Çiftçilerin tarım ekonomi ve teknoloji konularında eğitimini

sağlamaktadır. Kooperatif sayesinde bir araya gelen köyün insanları aynı zamanda hem köylerini tanıtmakta hem köylerine ait ürünleri pazarlamakta hem de gençlerinin eğitimini sağlamakta, köyün tanıtılması ile birlikte köy de turizm faaliyetleri de gelişmiştir. Dayanışma örneği olan kooperatifçilik ile köyün kalkınmasını sağlamaktadırlar. Bunun tipik örneği olarak Çanakkale ili Ayvacık İlçesi Nusratlı Köyü gösterilebilir. Süleyman paşa beldemizde bulunan Karaca Kılavuz beldesinin dokumacılığı ünlüdür. Bu belde de dokumacılık namazlık ve isimlik şeklinde pazarlaması ve ilimiz festivallerinde tanıtımı sağlanarak beldeye ekonomik faaliyet sağlar. Bu konu da beldedeki kooperatifin öncü olmasında büyük fayda vardır.

Ülkemiz de kooperatifçilik konusunda en etkin olan illerden birisi Tekirdağ'dır. Tekirdağ Ticaret İl müdürlüğünün Tekirdağ Ekonomik görünüm raporun da kooperatif sayıları bu durumu doğrulamaktadır. *“140 adet Taşıyıcılar Kooperatifi, 9 adet Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi, 7 adet Üretim ve Pazarlama Kooperatifi, 1 adet Temin Tevzi Kooperatifi, 2 adet Turizm Geliştirme Kooperatifi, 1 adet Küçük Sanat Kooperatifi, 9 adet İşletme Kooperatifi, 1 adet Yardımlaşma ve Dayanışma Kooperatifi, 12 adet Tüketim Kooperatifi, 11 adet Esnaf ve Sanatkârlar Kredi Kefalet Kooperatifi olmak üzere toplam 193 adet kooperatif bulunmaktadır.* (<http://tekirdag.gtb.gov.tr/data/571e16e51a79f51334a484f5/TEK%C4%B0RDA%C4%9E%2>)

2.3 Kooperatifçiliğin Dünya’da Gelişimi

Dünya’da modern anlamda kooperatifçiliğin gelişmesi sanayi devrimi ile birlikte gelişen kapitalizmin yarattığı sorunların önlenmesi ve gerek tüketicilerin gerek küçük üreticilerin büyük sermaye karşısında güçlerini birleştirerek ayakta durmak amacı ile ortaya çıkmıştır. Bu yüzden sanayi devriminin başladığı ülke olan İngiltere’de kooperatifçilik başlamıştır. Bütün kooperatifle ilgili kitaplarda modern kooperatifçiliğin başlangıcı olarak Rochdale kooperatifleri örnek verilmektedir. Mensucat sanayinin bulunduğu Manchester’da tekstil işçileri tüketim ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile bir tüketim kooperatifi kurmuşlardır. Bir tüketim kooperatifi olarak kurulan bu kooperatifin dikkat çeken özellikleri bütçelerinin küçük bir bölümünü de olsa eğitim ve kültüre ayırmalarıdır. Aynı şekilde dikkat çeken bir diğer

hususta işsiz üyelerine iş sağlamaya çalışmaları ile kendi olanakları ile istihdam sorununu çözmeye çalışmalarıdır. Diğer bir dikkat çeken özelliği Avrupa’da kadın girişimciliğinin sınırlı olduğu ve kadın haklarının günümüze göre az olduğu bir dönemde 28 üyeden bir kişinin kadın olması ve Ladyi Byran isimli kooperatifçiliğe gönül veren başka bir kadınında destek vermesi dikkat çekicidir. Rochdale kooperatifinin ilkeleri Milletler arası kooperatifler birliği tarafından kooperatif ilkeleri olarak kabul edilmiştir. İngiltere’de kooperatifçilik sadece çalışanlar tarafından kurulmaya ve geliştirilmeye çalışılmamıştır. İşverenlerde de kooperatifçilik için çalışanlar görülmektedir. Bu konuda Robert Owen işveren olmasına karşılık kooperatifçiliği geliştirmek amacı ile bizzat kendi fabrikasında çalışanlar için kurmuş olduğu tüketim mağazası ve tasarruf sandığı şeklindeki kooperatif dikkati çekmektedir. Ancak bu kooperatif başarılı olamamıştır. Buna karşılık Robert Owen Kooperatifçiliği yaymak için konferanslar vermeğe devam etmiştir.

Kooperatifçilik için girişimde bulunan bir diğer kişi olarak William King ‘i sayabiliriz. Kurduğu kooperatif ristrün dağıtmaması veresiye sisteminin bilinçsiz şekilde kullanılması sonucu başarılı olamamıştır.

Kooperatifçilikte üretim ve tüketimi faaliyetlerini aynı kooperatif çatısı altında birleştiren bir kooperatif şeklini uygulamaya çalışan Fransız Charles Fourier i kooperatifçilikte dönüm noktalarından biri olarak sayabiliriz. Ancak Fransa’da Charles Gide’ nin kooperatifçilik konusunda yaptığı çalışmalar kooperatifçilik konusunda önemli bir yer tutmaktadır.

Kooperatifçilikte öncü olan ülkelerden birisi de Almanya’dır. Almanya kredi kooperatifçiliği ile ön plana çıkmaktadır.

1907 Yılında kooperatifçiliğin Dünya’da yayılması ile birlikte Milletler Arası Tarım kooperatifleri birliği kurularak çalışmaların Dünya çapında yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.

Rusya 1917 Bolşevik devriminden sonra Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği adını alarak Dünya’da uygulanan yeni bir rejime geçmiştir. Bu rejimde kooperatifçiliğe özel önem verilmiştir. Bu öneme istinaden kooperatif konusunda

çalışacak yetişmiş eleman yetiştirmek amacı ile Moskova da bir Kooperatif Üniversitesi kurulmuştur. Rus halk Bankası'nda kooperatifleri finansal yönden desteklemeye başlamıştır. Ancak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde rejimin aşırı müdahalesi sonucu kooperatifçiliğin başarılı olduğu söylenemez.

Bulgaristan'da kooperatifçilik hareketi 1863 Yılında Mithat paşanın öncülük ederek kurduğu kooperatif ile Osmanlı ve Bulgaristan'da aynı anda başlamıştır. Bulgaristan'da kooperatifçilik hareketinin 1907 yılından itibaren gelişme gösterdiğini görmekteyiz. Türkiye'deki kooperatifçilik çalışmalarında Bulgaristan da kooperatif faaliyetlerinden de yararlandığı görülmektedir. Her iki ülkenin topraklarında da kooperatifçilik 1864 yılında Mithat Paşa tarafından Niş Valisi iken kurması ile başlamıştır.

Yunanistan'da 1900 lü yıllarda kooperatifçilik hareketi başlamıştır. Yunanistan'ın kooperatifçilikte önemli özelliklerinden birisi devletin başarılı kooperatifleri ödüllendirmesidir.

Yugoslavya'nın ekonomisinin gelişmesinde rol oynayan etmenlerin başında kooperatifçilik gelmektedir. Bunun sebebi olarak Yugoslavya'nın tarım ağırlıklı bir ekonomik yapıya sahip olması ve tarım kesiminde kooperatiflerin yaygınlaşması ekonomisinin kalkınarak sanayileşmesinde önemli rol oynamıştır.

Amerika'da kooperatifçilik faaliyetleri Avrupa'dan sonra başlamıştır. *"Amerika'daki kooperatifçilik hareketi, Rochdale kooperatif düşüncesinden etkilenmiştir. İlk tüketim kooperatifinin 1845 yılında Boston'da kurulması Amerika'daki kooperatif hareketinin ilk aşaması olmuştur. (Kocabaş, 2010: s. 33)"* Amerika'da kooperatifçilik hareketinin Avrupa'dan sonra başlaması ve yavaş ilerlemesi bize kooperatifçiliğin bir iş birliğinin ve ortak çıkarların korunmasının yanında ortak kültürün oluşması ile bağlantılı olduğunu göstermektedir. Çünkü Avrupa ülkelerinde insanlar yüzyıllar boyu bir arada yaşamının doğal sonucu olarak ortak bir kültüre sahip iken, Amerika da farklı ülkelere farklı kültürlerden gelen insanların millet ve ortak kültür yaratması yüzyıllar sürmüştür.

Günümüz dünyasında gelişmiş ülkelerin tamamına yakınında kooperatifçiliğin büyük

rol oynadığını görmekteyiz. Bugün gelişmiş Avrupa ülkeleri Danimarka, Hollanda ve Almanya kooperatifleri ile ön plana çıkmaktadır. (Almanya başta olmak üzere Avrupa'da kooperatif bankacılığı, Halk Bankacılığı, Kredi Garanti Sistemleri gibi sistemlerin, ülkelerin ihtiyacına uygun modellerle uygulandığını görüyoruz. Bu sistemlerin Uzak Asya'da, Latin Amerika'da farklı farklı uygulamaları da ayrıca mevcut. (Gergerli İ. 2019: s: 13))

2.4 Kooperatifçiliğin Osmanlı'da Gelişimi

Ülkemizde modern anlamda kooperatifçilik Mithat paşanın girişimi ile başlamıştır. Mithat Paşa 1860 lı yıllarda Niş ve Tuna valilik görevlerini yaparken köylülerin ağır şartlar altında tefecilerin eline düşmesini engellemek amacı ile memleket sandıklarını 1863 yılında kurarak 1867 yılında resmîlik kazandırmıştır. Memleket sandıklarının finansmanı sorununu kırsal kesimin yüzyıllardır uyguladığı köylerde şu anda da uygulanmakta olan imece sisteminden yararlanarak başarmıştır. Sisteminde boş hazine arazileri köylüler tarafından imece usulü ile işlenerek elde edilen gelir, köylüleri tefecilerin elinden kurtaran finansman ihtiyacını ve kooperatif faaliyetleri için gerekli finansmanın ilk kaynağı olacaktır. Mithat Paşa'nın görüşüne göre kooperatifçilik köylülerin çalışarak yarattıkları değer ve devlet desteği ile başarılı olabilecektir. Mithat paşa Tuna Valisi olarak görev yaptığı sırada Pirot kasabasında ülkemizin ilk kooperatifini kurarak 1867 yılında resmîlik kazandırmıştır. Bu kooperatifin çalışması ile elde ettiği bilgilere dayanarak bir nizamname hazırlayarak imparatorluğun diğer vilayetlerinde de kurularak bütün ülkeye yayılması için yapılan çalışmalara öncülük etmiştir. Ancak kooperatifçilik Mithat paşanı iyi niyetli öncülüğü ile başlamasına rağmen köylülerin gerekli ilgi ve çalışmayı göstermemesi, kooperatif teşkilatlarının sistemli çalışmaması vb. nedenlerle kurulan kooperatiflerin bir kısmının zaman içinde başarısız olarak kapanmasına sebep olmuştur.

Bu durum karşısında memleket sandıkları olarak kurulan kooperatifler kapatılarak yerine bu olumsuzlukları giderecek şekilde menafî sandıkları kurulmuştur. Memleket sandıklarındaki denetimsizliği kaldırmak amacı ile kooperatiflerin üç ayda bir faaliyet raporlarını incelemek amacı ile hükümete göndermeleri sağlanmıştır. Finansman sorununa çözüm bulmak amacı ile de aşar vergisi %1 artırılarak sağlanan

kaynak kooperatiflerin finansmanında kullanılmıştır. Ancak menafi sandıklarında da başarılı olunamamıştır. Çünkü krediler ihtiyaç sahiplerine değil, köylü olmayan kişilere verilerek ve yapılan denetime karşılık kötü yönetimler altında başarısız duruma düşmüşlerdir. Menafi sandıkları da 1888 yılında kapatılarak yerine Ziraat Bankası kurulmuştur. Ziraat Bankası ülkede teşkilatlanırken sıkıntı yaşamamıştır. Çünkü menafi sandıklarının teşkilat yapısını kullanmıştır. İlk kadrosu da ağırlıklı olarak mülkiye kökenli kişilerden oluşmuştur. Mithat Paşa tarafından kurulan Ziraat Bankası günümüz Türkiye'sinin Bankacılık sektörünün en önemli kuruluşlarından biri olduğu gibi devletini bazı işleri de bu banka tarafından yerine getirilmektedir. Günümüzde kooperatifçiliğin Türkiye'de ve Bulgaristan'da bu aşamaya gelmesi Mithat Paşanın çalışmaları ile kooperatifçilik teşkilatlarının kurulmasının yanında kooperatifçilik kültürünü de oluşturması önemli rol oynamıştır.

Osmanlı zamanında yalnızca kredi kooperatifçiliği değil tüketim kooperatifçiliği içinde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların başladığı yer olarak İzmir'i ve öncüsü olarak zamanın İzmir valisi Kâmil Paşadır. Kâmil paşa köylüleri ezen şekilde çalışan tüccardan korumak amacı ile köylerde köy bakkalı adı ile tüketim kooperatifi kurulması için çalışmalar yapmıştır. Köy bakkalları şeklinde tüketim kooperatifi hakkında halkı bilgilendirmek amacı ile o dönem çıkarılan Ahenk gazetesinde yayın yapmıştır.

2.5 Kooperatifçiliğin Türkiye'de Gelişimi:

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte her alanda yapılan ilerlemeler kooperatifçilik alanında da yapılan yasal düzenlemeler ile Osmanlıdan devralınan kooperatifçiliğin ülkeye yayılması ile kendini göstermiştir. Atatürk kooperatifçiliğin ülkemizde gelişmesi ve yayılması için özel önem vererek, kooperatif kurulması konusunda bizzat çalışmıştır. *“Kooperatife ilişkin fikirlerini açıklamış, Kanuni düzenlemeler yaptırmış ve siyasetçileri, bürokratları, halkı teşvik etmek için 1925'te tüketim kooperatifi niteliğinde olan Ankara Memurlar Kooperatifini ve 1936 yılında da İçel'in Tekir Köyünde üreticilerle birlikte bir tarım kredi kooperatifi kurmuştur. (Mülayim Z. G 1998'den Erçin F, 2004: s. 48)”*

Cumhuriyetin ilk yıllarında tarımsal faaliyet te bulunan köylüler kapalı ekonomiye dayanan kendileri için üretim yapan, üretimlerinin az bir miktarını kasabaya satarak gaz, tuz, şeker ihtiyaçlarını karşılamaktaydılar. Üretim ilkel teknikler düşük verimle yapılabilmekteydi. Tefecilere olan borçları nedeni ile topraksız duruma düşmekteydiler. Büyükşehirlerin gıda ihtiyacı büyük miktarda ithalat ile veya çok az sayıda bulunan toprak sahipleri tarafından karşılanmaktaydı. Küçük üreticiler büyük şehirlerde mallarını pazarlama imkanlarına sahip değildiler. Vergiler altında ezilmekteydiler. Cumhuriyet köylülerden aşar vergisini kaldırarak gelişmeleri ve ayakta kalabilmeleri için olanak sağladı. Kooperatifçilik ile finansman ve tüketim sorunlarını çözmeye çalıştı. Atatürk Yurt dışına ziraat ile ilgili eğitime öğrenci yollayarak ziraat te bilimsel tekniklerin kullanılmasına çalıştı. Ziraat te başarılı bir örnek sağlamak amacı ile de kıraç arazi üzerinde Atatürk Orman Çiftliğini kurarak örnek oldu. Bölgelerin uygun bitki üretimleri üzerinde çalışıldı. Rize de Çay üretimi bunun örneğidir. Atatürk kooperatifçiliğın yalnızca bir kredi kooperatifçiliği olarak değil bütün yönleri ile tarım kesimini ve köylüyü destekleyen bir kooperatifçilik düşüncesi içindeydi. Kooperatifçiliğın başarılı olması içinde kooperatiflerin birleşerek bir birlik meydana getirmelerini bu birliklerinde devlet tarafın dan sadece finansman yönü ile değil her yönü ile desteklenmesini savunuyordu. Bu görüşüne dayanarak istihsal (Üretim) alım satım kooperatifleri nizamnamesi çıkarılarak bu kooperatiflere İktisat Bakanlığından yardım yapılması ve Ziraat Bankası kanalı ile de kredi verilmesi sağlanmıştır.

17-23 Şubat 1923 Şubat tarihleri arasında İzmir’de yapılan liberal politikaların uygulanmasının ağırlık kazandığı Türkiye’nin ilk İktisat kongresi olan İzmir iktisat kongresinde Atatürk yaptığı konuşmasında tarımın ve çiftçilerin önemini belirterek, çiftçileri desteklemek amacı ile kooperatifler kurulmasını, bu kooperatiflere çiftçilerin ortak edilmesini ve kooperatif sermayelerinin büyük bölümünün devlet tarafından karşılanmasını belirtmiştir. Atatürk kooperatifçiliğın gelişmesi amacı ile 1923 yılında Kooperatif şirketler isimli kitabın devlet tarafından basılarak dağıtılmasını sağlamıştır.

Mustafa Kemal Atatürk yalnızca tarım ve çiftçilerin kooperatifleşme yolu ile güçlerini birleştirmesini değil bütün faaliyet alanlarında kişilerin kooperatifleşme yolu ile güçlerini birleştirmesini amaçlamıştır. Bu nedenle O gün geçerli olan Ticaret

Kanununa Kooperatif Ticaret ortaklıklarının konulmasını sağlamıştır. 1928 yılında Ankara’da toplanan iktisat meclisinin ikinci toplantısında da krediler ve kooperatifler üzerinde çalışma yapılmıştır. Bu tarihe kadar kooperatifçiliğe yeteri önemin verilmediği belirtilerek kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması ve bunun için de özellikle tarımsal kooperatiflerle beraber tüketim kooperatiflerinin kurulmasının kolaylaştırılması için çalışmalar yapılmıştır.

1929 Yılında Bütün Dünya’yı ekonomik bakımdan derinden sarsan büyük dünya bunalımı yaşanmıştır. Dünya da bütün ülkeler ekonomik krize girmiştir. Talep yetersizliğinde kaynaklanan dünyanın gördüğü en büyük deflasyon (durgunluk) yaşanmıştır. Dünya bunalımında ham madde ve tarımsal ürünlerin fiyatı büyük oranda düşmüştür. Bu durumdan tarımsal ürünler ve hammadde ihracatçısı olan gelişmekte olan ülkeler büyük oranda etkilenmiştir. Türkiye’de o dönem tarımsal ürün fiyatlarının üçte birine kadar düştüğü çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Türkiye’de o dönemde hammadde ve Tarımsal ürünler ağırlıklı bir ihracat yapısına sahiptir. Dünyada’ da tarım ürünlerinin fiyatları düştüğü için Türkiye’nin ihracat gelirlerinde önemli düşüşler yaşamıştır. Buna karşılık o dönemde tarımsal üretimde geri teknoloji ile üretim yapıldığı için kâr marjı düşük olarak üretim yapan çiftçiler düşen tarımsal fiyatlar karşısında maliyetlerini karşılayamaz hale gelmişlerdir. Ürünün hasat etmeden toprakta bırakmalar bile görülmüştür. Sanayi ürünleri fiyatları ya az bir miktar düşme veya sabit kaldığı için tarımsal üreticiler üretimlerinde ve tüketimlerinde kullandıkları sanayi ürünlerini alamaz hale gelmişlerdir.

Bu durumdan etkilenen tarımsal üreticiler geçimlerini sağlamak amacı ile şehirlere göç etmeğe veya kırsal kesimde başka işler yapmağa başlamışlardır. Buna karşılık o dönemde bankacılık ve kooperatifçiliğin gelişmemiş olması nedeni ile tefecilerden ağır faiz yükleri ile alınan borçlar tarımsal üreticileri daha da zor durumda bırakmıştır.

Türkiye bu kötü şartlar altında liberal politikalarla karma ekonomi politikasına geçerken, paranın değerini korumaya çalışırken, ithal ikameci politikalarla yerli üretimi teşvik etme ile birlikte ülkenin kalkınmasında önemli rol oynayan kamu iktisadi teşebbüslerini kurarken tarım kesiminin kalkınmasını tarım kesiminin kalkınmasını sağlayacak kooperatifçiliğe de büyük önem vermiştir. 1 Haziran 1929

tarihinde 1470 sayılı zirai kooperatifler kanununu çıkararak tarımsal üreticilere büyük destek olmuştur. Ziraat bankası tarımsal üreticilere kredi verecek kredi kooperatiflerinde aktif rol almıştır. Aynı zamanda kooperatifleri denetleme yetkisi de Ziraat Bankasına verilmiştir.

Kanundaki en önemli maddelerden biriside kooperatif üyelerinin ürünlerini kooperatif haricinde satmalarının yasak olması idi. Bu şekilde yıl içinde tarımsal üreticiyi borçlandıran tefeci tarımsal üreticinin borcuna karşılık tefeci tarafından mahsulü ucuz fiyatla elinden alması engelleniyordu. Kooperatiflerinde yalnızca Ziraat Bankasına borçlanabilmesi idi. Bu madde ile de kooperatifleri borçlandırarak ele geçirmeğe çalışan kötü niyetli kişilerin kötü niyeti önlenmiş oluyordu. Kooperatiflerin yaşaması içinde kooperatifler bazı vergi ve harçlardan muaf tutulmuşlardır.

1470 sayılı Zirai Kooperatifler kanunu çıkarılarak tarım kesiminin desteklenmesi ülke kalkınmasında büyük rol oynamıştır. Çünkü ülkede kurulan Nazilli bez fabrikası gibi kumaş sanayinin hammaddesi olan pamuk, şeker üretiminin hammaddesi olan şeker pancarı sigara üretiminin hammaddesi olan tütün ülkede vb. tarıma dayalı sanayi hammaddeleri ülkemizde üretilerek ülkeden döviz çıktısını önlediği gibi şehirlere göçün hızını da azaltmıştır. Aynı zamanda sanayi üretimin de hammadde sorununu çözüme kavuşturmuş olmaktadır. Bu yıllarda Osmanlıdan beri buğday ithalatçısı olana ülke buğday da kendi kendine yeter ülke konumuna gelmiştir.

1926 yılında birinci İzmir İktisat kongresinden sonra ülkemizde ilk defa 6 Ocak 1931 yılında ülkemizde Ankara'da ziraat kongresi yapılmıştır. Bu kongre de yapılan çalışmalardan ağırlıklı olarak tarımın geliştirilmesi için kooperatifçiliğin çok önemli olduğu ve bu konuda çalışmalar yapılması vurgulanmıştır. Kooperatifçiliğin gelişmesi içinde Ziraat Bankasının desteklemesinin uygun olduğu görüşü ön plana çıkmıştır. Kooperatifçilik eğitiminin yaygınlaştırılması amacı ile bu konuda çalışan üniversite hocaları tarafından İstanbul'da kooperatifçilik cemiyeti kurularak bu konuda araştırmalar yapılması ve yaygınlaştırılması üzerinde de durulmuştur. Bu cemiyet 1933 yılında merkezini Ankara'ya taşıyarak Türk Kooperatifçilik adını alarak çalışmalarını sürdürmeye devam etmiştir. Kredi kooperatiflerinin yanında satış kooperatiflerinin de yaygınlaştırılması üzerinde durulmuştur. Bu dönemde kooperatifleşmenin İzmir ve Giresun da yaygınlaştığı görülmektedir.

Ülkemiz de kooperatifçiliğin geliştirilmesi için bu gayretli çalışmaların yanında İzmir milletvekili Sırrı Bey gibi bazı kişilerde ülkemizde kooperatif kurmanın hatalı olduğunu savunmaktaydılar. “*Sırrı Bey Macaristan Krallığı ziraat baş müşaviri ve müfettişlerinden Çanadi'nin raporuna dayanarak bu açıklamayı yaptığını belirtmiştir. (Kocabaş Ö. Y.: 2010 s: 131)*” Ancak Çanadi raporunda demiryolu olmayan bölgelerde kooperatif kurmanın hatalı olduğunu belirtmektedir. Ülkemiz kalkınmanın temeline demiryollarının önemini koyarak şeker fabrikaları başta olmak üzere birçok tesisi de demiryolu istasyonları üzerinde tesis etmiştir. Trakya bölgesinde Alpullu şeker fabrikası bunun örneklerindedir. Kooperatifleşme de ülkemizde özellikle demiryollarının gelişmiş olduğu İzmir bölgesinde yoğunluklu olarak kurulmuştur.

1935 Yılında 1470 sayılı Zirai Kooperatifler kanunu kaldırılarak yerine Tarım kredi ve tarım satış kooperatifleri kanunu çıkarılarak iki ayrı örgütlenme halindeki kooperatiflerin entegre şekilde çalışması yoluna gidilmiştir. Bölgesinde Tarım satış kooperatifi bulunan tarım kredi üyeleri ürünlerini tarım satış kooperatifine satmaları zorunlu hale getirilmiştir.

Tarım kredi bölgesinde tarım satış kooperatifi bulunan üyelerin tarım satış kooperatifine üye olmaları da zorunlu hale getirilmiştir. Tarım kredi ve tarım satış kooperatifine bu malların komisyonculuğunu yapanların üye olamayacakları da kanunla belirtilmiştir. Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile Türkiye’de kooperatifçilik büyük bir hızla artmıştır. Tarım satış kooperatiflerinin kanunlaşması ve bu konuda Ziraat Bankası ve Ticaret Bakanlığına yetki verilmesi de dikkati çekmektedir.

Atatürk’ün kooperatifçiliğe verdiği önemi bu yıllarda yaşanan olaylarla daha iyi anlıyoruz. “*Atatürk’ün 20 Temmuz 1936 tarihinde onaylanan “Tekir Çiftliği Tarım Kredi Kooperatifi” nin kurucusu ve bir numaralı ortağı olması da tarım kredi kooperatifleri konusundaki yaklaşımını bize göstermektedir. (Kocabaş Ö. Y.: 2010 s: 135)*”

1 Ekim 1939 yılında Almanya’nın Polonya’yı işgal etmesi ile başlayan 1945 yılına kadar süren İkinci Dünya Savaşında bütün ülkeler gibi Türkiye’de savaş koşullarını dikkate almak zorunda kalmıştır. Savaş döneminde özellikle Trakya ve Ege bölgesi savaş tehdidi altında idi. Ülke bütün kaynakları ile savaşı en az zararla

atlatmaya çalıştı. 1930 yılında başlayan sanayi planlaması dahil her şey savaş sonuna kadar yavaşlatılmak zorunda kaldı. Ülkenin %80 i tarım kesiminde olmasına karşılık bu kesimde silah altına alınmayanlar ülkenin tarımsal ihtiyacını karşılamaya çalışmışlardır. Bu dönemde kooperatifçilik içinde fazla bir çalışma yapılamamıştır.

1950 Yılı başında ülkemize gelen Kooperatif uzmanı M. Colombain ülkemizin kırsal kesimlerini gezerek hazırladığı “Türk kooperatifleri hakkında kanun tasarısı ve rapor çalışmasında kooperatifçiliğin sadece ekonomik yönü ile ele alınmasının son derece yanlış olduğunu kooperatifçiliğin özü olan ahlak, eğitim, teknoloji, dayanışma ile birlikte ele alınmasını ve kanunlarda kooperatifçiliği destekleyecek şekilde düzenlemelerin yapılmasını belirtmiştir. Bu önerilerinden biriside bugün ülkemizde uygulanan kooperatiflerin birlik kurmaları ve kooperatifleri denetleyecek ve tescil edecek bir birimin oluşturulmasıdır.

1950 ile 1960 yılları arasında incelediğimiz çeşitli yayınlarda kooperatifçiliğin iyi bir gelişme gösterdiği ve Tarım Kredi Kooperatifleri, Tarım Satış Kooperatifleri ve Esnaf Kefalet Kooperatifleri şeklinde üst birliklerin kurulduğu görülmektedir.

Bu durumu 1961 Anayasasında yer alan kooperatifçilik yer almaktadır. Anayasa ya dayanarak kooperatifçilik konusunda eğitime önem verildiğinin, kooperatif üst birliklerinin yanı sıra ilgili kamu teşkilatları ile de denetime tabi tutulması, girdilerin ucuz temini ve üretimin artırılması konusunda devlet desteğinin daha etkin şekilde yapıldığı görülmektedir.

1960 Yılından itibaren planlı ekonomiye geçilmesi ile kooperatifçiliğe de verilen önem artmıştır. Birinci beş yıllık kalkınma planında kooperatifçilik ayrı bir başlık altında incelenmiş bulunmaktadır.

Tarımsal kooperatiflerin ve köylerin sorunlarının çözümü için köy kalkınma kooperatifleri oluşturulmuştur. 1960’lı Yıllardan itibaren 1970 li yılların sonuna kadar başta Almanya olmak üzere Çeşitli Avrupa ülkelerine çalışmaya Türk Vatandaşları gittiler. Gidenlerin önemli bir bölümü Türkiye’de kırsal kesimde yaşıyordu. Yurt dışında çalışanların Türkiye’de yaşadığı bölgelerde Köy Kalkınma kooperatifleri kanalı ile hem birikimlerini değerlendirmeleri hem de kırsal kesimin kalkınmasına etkisi bakımından son derece yararlı bir düşünce olmuştur. Devlet bu düşünceyi

geliştirmek amacı ile köyündeki kooperatife üye olan kişiler yurt dışına işçi olarak gitmelerinde öncelik tanıyarak kooperatifçiliğin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bu şekilde yapılan çalışma geri kalmış bölgelerin kalkınmasına ve o bölgenin verimliliğini maksimum yapacak planlamalar içinde uygun ortam sağlamıştır. Bu amaçla çalışan kooperatiflerden bir tanesi de İzmir ili Urla İlçesinde bulunan Yazar Necati Cumalı'nın köyü Bademler de bulunmaktadır. Bademler köyü bugün tiyatrosu kültür yapısı kooperatifçilikte geldiği yer bakımından Türkiye'nin örnek köylerinden bir tanesidir. Ancak yurt dışına işçi gidişinin yavaşlaması ve 1970 li yıllardan sonra durması ile birlikte kooperatifleşme anlayışında kopmalar meydana gelmiştir.

Ancak tarım kesimini kalkınmasını sağlamak amacı ile yalnızca köylerde kooperatif çalışmaları yapılmamaktaydı. Şehirlerde de bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. *“İstanbul’un valilerinden Vefa Poyraz’ın kooperatifçilikle ilgili çalışmalarından en önemlisi, sebze ve meyve halindeki esnafı Sebze ve Meyve İstihlak kooperatifi kurarak birleştirmesidir. Ankara valisi Celalettin Coşkun, düzenlenmiş olan seminerde, kooperatiflerin yararlı çalışmalar yaptığından, köylerdeki siyasi anlaşmazlıkların bir tarafa bırakılıp birlik ve beraberlik içinde olunması gerektiğinden söz etmektedir. (Kocabaş, 2010: ss.244-245)”*

İkinci beş yıllık planlama döneminde kooperatiflerin sorunlarına çözüm bulmak amacı ile kurulan ihtisas komisyonu belli bir konuda kurulan kooperatiflerin işlevsiz kaldığını tarım kooperatiflerinin çeşitli amaçları bir arada görecektir şekilde organize olmaları konusunda görüş belirtmiştir.

1969 yılında kooperatifler ilgili çıkarılan 1163 sayılı kooperatifler kanunu ile kooperatifler Ticaret hukukunda ki ilgili maddeler haricinde bağımsız bir kanuna kavuşmuş bulunmaktadır. Bu kanunun sağladığı en önemli fayda kooperatiflerin üst birlikleri ve teşkilatlanmaları konusunda ilerleme sağlamasına imkân vermiştir. Bu kanun Tarım kredi kooperatifleri ile Tarım satış kooperatiflerinin kendi özel kanunları olması nedeni ile bunların haricindeki bütün kooperatiflere uygulanmaktadır. Bu iki kooperatif türü de kendi kanunlarında eksiklik olması durumunda bu kanuna başvurumaktadırlar. *“Yeni çıkan bu kooperatifler kanunu ile gerçek kişilerden başka, kamu tüzel kişilikleri, özel idareler, belediyeler, köyler ve derneklerde kooperatiflere ortak olabilmektedirler. En yüksek ortaklık payının 30.000.- TL ile sınırlandırılması*

ve yine aynı şekilde ortaklık paylarının dörtte birinin peşin ödeneceği, kooperatiflere aynı sermaye konulabileceği bu kanunda yapılan yeniliklerden bazılarıdır. Sınırlı sorumluluk esas alınmış, sınırsız sorumluluk ve yüklenilmiş ortaklık payından fazla olarak belirli bir miktarla sorumluluğu ana sözleşmelerle kabul edileceği öngörülmüştür. Sermayeye sınırlı faiz verilmesi düşünülmüş ve bu faizin en yüksek sınırının %7 olacağı hükme bağlanmıştır. (Kocabaş, 2010: ss.251)”

1971 Yılında Köy kalkınma ve diğer tarımsal amaçlı kooperatifler merkez birliği kurulmuştur. Bu birliğin kısa adı köy- koop' tur. Ancak yeterli finansal kaynaklara sahip olamadığı için görevlerini yerine getirememiştir. Ancak kooperatiflere rehberlik ve eğitim düzeyinde çalışma yürütür hale gelmiştir. Bu konuda çıkardığı Taban isimli dergide etkili olmuştur. Aynı zamanda ürünlerin dış pazarlara satılmasını da sağlamıştır. Ancak 1980 sonrası köy- koop ile birlikte bazı kooperatif merkez birlikleri kapatılmıştır. Köy kalkınma kooperatiflerinin isimde Tarımsal kalkınma kooperatifleri şeklinde değiştirilmiştir.

1982 Anayasasında da kooperatifler yer almıştır. Ancak anayasa da kooperatiflerle ilgili yer alan dikkati çeken özelliklerden biriside kooperatiflerin siyaset yapamayacağı bu özelliği ile de siyasi partilere üye olamayacağının yer almasıdır.

2.6 Günümüz İtibari ile Türkiye’de Kooperatifçiliğin Durumu:

Türkiye’de kooperatifler yasal dayanakları olan mevzuata ve bağlı oldukları bakanlıklara göre teşkilatlanmakta ve çalışmaktadırlar. Kooperatifleri tarımsal amaçlı kooperatifler ve diğer amaçlarla kurulan kooperatifler olmak üzere iki gruba ayırabiliriz.

Tarımsal amaçlı kooperatifler tarım kesimine hizmet etmek amacı ile kurulmuş kooperatiflerdir. Bu kooperatifler çiftçilerin girdi maliyetlerinin düşürülmesi, ürünlerinin pazarlanmasını sağlayabilme, risklere karşı güvence sağlayabilmek ve tarım kesiminin kalkınması için çalışmaktadırlar. Kooperatifçiliğin özellikle tarımsal kesimde kalkınmak için önemi nedeni ile Birleşmiş Milletler 2012 yılını kooperatifçilik yılı ilan etmiştir.

Kooperatifçiliğin ileri düzeyde olduğu Avrupa ülkelerinden gerek kooperatif sayısı gerekse üye sayısı bakımından gerilerde olmamıza rağmen her geçen gün ülkemizde de kooperatifçilik gelişmektedir. Ülkemizde çeşitli kaynaklardan edinilen bilgilere göre tarımsal amaçlı 2,5 milyon civarında kooperatif üyesi ve 11.500 civarında kooperatif bulunmaktadır.

2.7 Türkiye’de Tarımsal Kooperatif Türleri:

Ülkemizde kooperatifçilik olarak faaliyet alanına göre en fazla sayıda kooperatife tarım kesiminde rastlanmaktadır. Bu duruma nedeni olarak 1860 lı yıllarda kooperatifçiliğin Mithat Paşa ile birlikte tarım kesiminde başlaması ve Atatürk’ün Tarım kesiminde kooperatifçiliğe özel önem vermesini sayabilmemiz söylenebilir.

Tarımsal faaliyet gösteren kooperatifler, üreticilerin (ortaklarının) karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle tarımsal üretim faaliyetleri ile mesleki faaliyetlerinde ihtiyaçlarını karşılamak, ürünlerini daha iyi değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumak amacıyla kurulmuşlardır. Bu amacı gerçekleştirmek için ortaklarının üretim girdilerini temin etmek, ürünlerini alıp en iyi şartlarda değerlendirmek, gerekirse işleyip mamul haline getirerek piyasaya sürmek ve ortaklarının finansman ihtiyaçlarını aynı veya nakdi kredi yoluyla karşılamak faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Dünya’da ve Türkiye’de kooperatifçiliğin uygulama bulduğu alanların başında tarım sektörü gelmektedir. Günümüzde en başarılı kooperatifler arasında da tarımsal faaliyet gösteren kooperatifler ile dünyada kırsal alanda finansal hizmetler yürüten kooperatif bankaları ilk sırada yer almaktadır. Ülkemizde kooperatif bankalarının görevini Ziraat Bankası yerine getirmektedir. Yapısal özellikleri gereği tarım sektöründe dayanışma ilişkilerine sıkça rastlanır. Ülkemizde kırsal kesimde dayanışmanın şekli imece olarak yüzyıllardır görülmektedir. Tarımda dayanışma ilişkilerini ve kooperatifçiliği önemli kılan birçok neden bulunmaktadır. Bu nedenleri şöyle sıralayabiliriz: (<https://esnafkoop.ticaret.gov.tr/> 01.06.2020 14.00)

1. Tarımsal girdilerin temin edilmesi: Tarımsal üretimin en temel değişken üretim girdileri olarak tohumluk, fide/fidan ve damızlık hayvan vb. sayılabilir. Teknolojik gelişme ile birlikte her geçen gün sabit girdi olarak tarım alanında

kullanılan makinelerin fonksiyonları artarak kalitesi yükselmekte ve aynı zamanda fiyatı arttığı için çiftçilerin elde etmesi zorlaşmaktadır.

Tarımsal girdi piyasalarında çiftçilerin aleyhine piyasa yapısı oluştuğu için çiftçiler girdileri yüksek fiyatla almak zorunda kalmaktadır. Kooperatif üyesi olan çiftçiler ihtiyaç duydukları tarımsal girdileri kendilerine kat sağlayacak kadar düşük maliyetle ve kullanım zamanında elde etme, fırsatı bulurken tarımsal girdileri üreten sanayiciler ise üretimlerini maksimum kar getirecek şekilde planlama fırsatı bulmaktadır. Bu şekilde hem çiftçiler hem tarımsal girdi üreten üreticiler hem de tüketiciler karlı çıkmaktadır.

2. Kooperatifçiliğin mantığı gereği bu durumdan küçük çiftçiler maksimum fayda sağlamaktadır. Değişken girdileri kendileri için minimum maliyetle sağlarken traktör biçerdöver vb. sabit girdileri kooperatif sayesinde elde edebilmekte veya kooperatifin sabit varlıklarını minimum maliyetle elde edebilme imkânı bulmaktadır. Bu durum çiftçilerin hem verimliliğini hem de karlılığını artırmaktadır. Kooperatifler çiftçilere girdi sağlayan işletmelerin karlılıkları, planlamaları ve verimlilikleri üzerinde de etkili olmaktadır.

3. Tarımsal ürünlerin pazarlanması kooperatifler kanalı ile daha verimli hale gelmektedir. : Çiftçiler küçük çaplı üretim yaptıkları için ürünlerini pazarlama konusunda bireysel olarak pazarlamakta son derece zorlanmaktadırlar. Buna karşılık kooperatifleşme yolu ile ürünler birleştirildiği için büyük çaplı ürün pazarlaması kolaylaşmakta aynı zamanda pazarlama araştırmaları piyasada etkin hale gelme imkânı sağlamaktadır.

4. Çiftçilerin finansman imkanı üzerinde kooperatifler son derece etkili olmaktadır: Çiftçilerin en önemli sorunlarının başında finansman sorunu gelmektedir. Çünkü sonbaharda üretime başlayan çiftçiler üretimleri için borçlanmakta ve yazın ürünlerini elde edince borçlarını kapatabilmek amacı ile ürünlerini fiyatın en düşük olduğu zamanda en düşük fiyattan çıkarmak zorunda kalmaktadırlar. Elde ettikleri hasılatın çok büyük kısmı ile borçlarını ödemek zorunda kalmaktadırlar. Kooperatifleşme ile dünyada kooperatif bankaları Türkiye’de Ziraat Bankası kanalı ile çiftçilerin finansman sorunu çözülmeye çalışılmaktadır.

Ülkemizde Ticari ve ekonomik faaliyette bulunacak işletmeler Ticaret şirketlerinde Türk Ticaret Kanunu'na göre adi şirketler ve şahıs işletmeleri borçlar kanununa göre kooperatifler ise 1163 sayılı kooperatifler kanununa göre kurulup faaliyette bulunabilirler ancak bütün ticari ve ekonomik faaliyette bulunan işletmeler diğer kanunlardan da yararlanmaktadır. Ülkemizde Tarım Kredi kooperatifleri Tarım satış Kooperatifleri ve tarımsal kalkınma kooperatiflerinin kuruluşunu ve faaliyetini düzenleyen ayrı ayrı kanunlar mevcuttur.

Bakanlığın görev alanında bulunan ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre kuruluşları yapılan bu kooperatifler tüzel kişiliklerdir.

(Faaliyet alanına göre en fazla sayıdaki kooperatife sahip olan tarımsal amaçlı kooperatiflerdir. Nisan 2018 yılı Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (GTHB) verilerine göre bu bakanlığa bağlı Türkiye'de 11.971 tarımsal amaçlı kooperatif vardır. Bu kooperatiflerin ortak sayısında ise ilk sırada bulunan pancar ekicileri kooperatiflerinin 1.409.721 ortağı bulunmaktadır. Onu sırasıyla Tarım Kredi Kooperatifleri 911.218 ortak, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri 759.481 ortak, sulama kooperatifleri 302.160 ortak, su ürünleri kooperatifleri 30.848 ortak ile takip etmektedir. Gümrük Ticaret Bakanlığına (GTB) bağlı Tarım satış Kooperatiflerinin 533.456 ortağı, Üretim Pazarlama Kooperatiflerinin 18.845 ortak ve Yaş Meyve ve Sebze Kooperatiflerinin ise 3.142 ortağı vardır. <http://www.orkoop.org.tr/bilgi6c.html> 31.05.2020 9.36)

Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve diğer kooperatiflerdeki bölge birliği içinde yer alan kooperatiflerin üst örgütlenmeleri KÖYKOOP, TARIMKOOP, HAYKOOP, ORKOOP, ÇAYKOOP, SÜRKOOP ve Tarım Kredi kooperatifleri merkez birliği şeklinde görülmektedir.

Kooperatifleri amaçları bakımından tek amaçlı kooperatifler ve çok amaçlı kooperatifler olmak üzere iki grupta inceleyebiliriz.

Tek amaçlı kooperatifler ortaklarının belli bir amacını karşılamaya yönelik kooperatiflerdir. Bu kooperatifler:

Tarım Alım Kooperatifleri: Çiftçilerin gerek değişken girdi gerekse sabit girdi gereksinimlerini en uygun fiyatlamaya yönelik kooperatiflerdir. Çünkü girdileri piyasada arz eden işletmeler eksik rekabet dolayısı ile hâkim durumdadırlar. Tarım alım kooperatifleri girdileri arz eden işletmelerin hakimiyetlerini azaltıcı yönde etkili olmaktadır. Ülkemizde tarım alım kooperatifleri şeklinde hizmet verilmemesine karşılık Tarım Satış Kooperatifleri, Tarım Kredi Kooperatifleri, Pancar Ekicileri Kooperatifleri, Çay Ekicileri Kooperatifleri, Köy Kalkınma Kooperatifleri bu konuda çiftçilerimize hizmet vermektedirler.

Tarım Kredi Kooperatifleri: Çiftçilerin kişilerden yüksek faizle borçlanmasının önüne geçmek, Bankalardan ticari kredi faiz oranlarının altında faizle finansman imkânı sağlamak amacı ile kurulmuş kooperatiflerdir. Dünyada bu görevi yerine getirmek amacı ile kooperatif bankaları kurulmuş iken, ülkemizde çiftçiler Tarım kredi kooperatifleri kanalı ile Ziraat Bankasından bu hizmeti almaktadırlar.

Tarım Sigorta Kooperatifleri: çiftçilerin faaliyetleri sırasında karşılaştıkları kuraklık, dolu, sel gibi doğal afetler vb. riskleri karşı sigorta kanalı ile zararlarını finanse etmektedirler.

Ülkemizde ilk tarım sigortası 1954 Yılında Kazım Taşkent'in öncülüğünde Şeker sigorta A.Ş. olarak kurulmuştur. Bu kuruluşu 1960 yılında kurulan Başak sigorta izlemiştir. Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği 2000 yılında devraldığı Güven Sigorta ile bu alanda faaliyet göstermektedir. TARSİM de bu konuda faaliyet gösteren bir başka kuruluştur. Sigorta hizmetleri sadece çiftçileri korumamakta devletinde çiftçilerin mağdur duruma düşmesini engellediği için yükünü azaltmaktadır.

Tarım Satış Kooperatifleri: Amaç üreticiden tüketiciye ürünlerin aracısız olarak en uygun zamanda en uygun şekilde aktarılmasını sağlamak üreticinin de tüketicinin de verimini maksimum kılmayı amaçlamaktadır. Ülkemizde ilk kurulan tarım satış kooperatifi olarak 1911 yılında Aydın ilinde kurulan Aydın İncir Himaye-i Zürra isimli kurulan şirketi görmekteyiz. Trakya Birlik tarafından Çorlu Yenice beldesinde kurulu olan yağ fabrikası sadece üreticilere ve tüketiciler fayda sağlamamakta ülke ekonomisine de başta istihdam olmak üzere büyük faydalar sağlamaktadır.

Tarım İşleme Kooperatifleri: Ortaklarının ürünlerini işleyerek, bir kısmını ortağa işlenmiş ürün olarak iade eden ve işlenmiş ürünleri satan kuruluşlardır.

Uzun süre beklemesi mümkün olmayan ürünlerin işlenerek ilerleyen zamanlarda da tüketilmesine olanak sağlamak için kurulan bu tür kooperatifler; üzüm, domates, süt, et, zeytin vb ürünler işlenerek, şarap, sirke, salça, peynir, sucuk, zeytinyağı vb. ürünler üretilmektedir. Çiftçilerin kendi başlarına kurmaları oldukça zor olan bu tip işletmeler kooperatif aracılığı ile kurulup işletilmektedir. Bu suretle tüketiciye kaliteli ve daha ucuz ürün ulaştırılırken, üretici de kooperatif aracılığı ile toptan pazarlanan ürünlerinden daha fazla gelir elde edebilmektedir.

Tarım İşleme Kooperatiflerine örnek olarak: Ülkemizin Zeytinyağı üretiminde lider konumda olan Tariş, Köylerde sütleri mandıralara ve fabrikalara satmak amacı ile kurulmuş olan Sütçülük Kooperatifleri, Üzümleri şarap yapmak amacı ile kurulmuş olan özel sektöre ait şarap fabrikaları bulunmakta ise de ülkemizde bu konuda faaliyette bulunan Şarapçılık Kooperatifleri Özellikle Bursa bölgesinde İpekböceği Kozası Kurutma Kooperatifi, Tütün üretimi son yıllarda belli sınırlamalara tabi tutulmuşsa da Tütün Kurutma Kooperatifleri, Şekerbank ın kurucuları arasında yer alan Şekerpancarı İşleme Kooperatifleri gösterilebilir.

Arazi Kullanma Kooperatifleri: Çiftçilerin ve toprak sahiplerinin arazilerinin kooperatif biçiminde işletilmesi ve elde edilen ürünün ortaklar arasında bir kısmının paylaşılması kalan kısmının satılarak elde edilen gelirin paylaşılması amacı ile kurulmuş kooperatiflerdir. Amaç toprağın ortaklaşa kullanılarak verimin artırılmasıdır.

Tarım Hizmet Kooperatifleri kooperatiflerin amacı yalnızca çiftçilerin üretim girdilerini ucuza sağlamak ürünlerini değerine satmaya çalışmak değildir. Tarım kooperatifleri aynı zamanda çiftçilerin yaşam standartlarını yükselterek köylerin olanaklarını artırmaya çalışarak dayanışma ve sosyal hayatı desteklemektedir. Bu amaçla çiftçilerin mali müşavirlik hizmetlerini köylerin su elektrik telefon gibi ihtiyaçlarını karşılamak deneme üretimlerini gerçekleştirmek meraları kullanılabilir halde tutmak içinde çalışmalar yapmaktadır.

Çok amaçlı kooperatifler ise adından da anlaşılacağı gibi üyelerinin birden

fazla amacını gerçekleştirmek amacı ile kurulmuşlardır. Tarımsal kalkınma kooperatifleri en tipik örneğidir. Bu kooperatif türünün ülkemizde 1965 yılında kurulan Köy kalkınma kooperatifleri ile başladığını görebilmekteyiz. KOY- KOOP OR-KOOP VB. üst birlikleri oluşmuştur.

Çok amaçlı kooperatifler çiftçilerin birden çok amacını karşılamaya yönelik olduğu için ülkemizde bu kooperatif türü olan kırsal kalkınma kooperatifleri en yaygın biçimde bulunmaktadır.

2.8. Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği

Ülkemizde 1581 sayılı kanunla kooperatif üyelerinin başta ekonomik menfaatleri olmak üzere mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak için dayanışmayı sağlamak amacı ile tüzel kişilik olarak kurulmuştur. İştirakleri ile birlikte 7.000 kişiye istihdam sağlarken 2,5 milyar dolarlık bir işlem hacmi ile ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

Ortaklarına:

Tarımsal girdileri sağlamak amacı ile kısa ve orta vadeli uygun koşullarda kredi sağlamaktadırlar.

Ortakların ürünlerinin uygun koşullarda pazarlanmasını sağlamaktadırlar.

Ortakların ihtiyaç duydukları girdileri üreten tesisleri kurmaktadır.

Devletin yaptığı destekleme alımlarına aracılık görevini yerine getirmektedirler.

Eğitim, kültür ve sosyal faaliyetler ile ortaklarını desteklemektedirler.

Ortaklarının sigorta ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.

1972 yılında 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri kanunu ile bölge birlikleri ve merkez birliğinin kurulması ile birlikte dikey şekilde teşkilatlanmasının da önü açılmıştır. Tarım Kredi Kooperatifleri kendi ortakları tarafından seçilen yönetim organları kanalı ile yönetilmeye başlanmıştır. 1984 yılında çıkartılan kanun hükmünde kararname ile denetimi Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılması sağlanmıştır.

Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği kanunla kurulmuş bir kooperatif kuruluşu olarak Tüzel kişilik konumundadır. Genel müdürlüğe bağlı 17 Bölge birliği bölge birliklerine bağlı 1600 ün üzerinde kooperatif mevcuttur. Bölge Birlikleri Ankara Bölge Birliği, Antalya Bölge Birliği, Balıkesir Bölge Birliği, Erzurum Bölge Birliği, Gaziantep Bölge Birliği, İzmir Bölge Birliği, Kayseri Bölge Birliği, Konya Bölge Birliği, Kütahya Bölge Birliği, Malatya Bölge Birliği, Mersin Bölge Birliği, Sakarya Bölge Birliği, Samsun Bölge Birliği, Sivas Bölge Birliği, şanlıurfa Bölge Birliği Tekirdağ Bölge Birliği, Trabzon Bölge Birliğinden meydana gelmektedir.

Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğinin görev ve sorumluluklarını:

Türkiye’de kooperatifçiliğin gelişmesini sağlamak ve bu konuda eğitim faaliyetlerinde bulunmak.

Finansman kaynakları sağlamak kredi işlemlerinin düzenli olarak çalışmasını sağlamak.

Kooperatif üyelerinin girdilerini en uygun şekilde sağlanması için çalışmalar yapmak. Aynı zamanda üretilen ürünlerin değerlendirilmesi için çalışmalar yapmak tesisler kurmak ithalat ve ihracat faaliyetleri ile verimliliği artırmaya çalışmak.

Kooperatiflerin ve birliklerin düzenli çalışmasını sağlayacak düzenlemeleri oluşturarak takibini sağlamak.

Kendisine bağlı Kooperatifleri ve bölge birliklerini düzenli olarak ve ihtiyaç duyulduğu anda denetlemek.

Kooperatiflerin bölge ve merkez birliğinin insan kaynakları politikalarını oluşturmak.

Gerek yeni kooperatiflerin gerekse bölge birliklerinin kuruluşunu ve çalışma alanlarını belirleyerek katkıda bulunmak aynı zamanda rehberlik yapmak.

Kooperatiflerin finansman ihtiyaçları için borçlanma sağlamak

Devletin destekleme alımlarında aracılık faaliyetlerini yürütmek

Kooperatiflerin ve bölge birliklerinin ihtiyacını karşılamak amacı ile Banka ve sigorta şirketleri kurmak veya ortak olmak. Banka görevini ülkemizde ağırlıklı olarak Ziraat Bankası yerine getirmektedir. Sigortacılık konusunda da örnek çalışmalar yapmaktadır.

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri kanununa göre Merkez Birliğinin organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetçilerden oluşmaktadır.

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri kanununa göre Bu kanuna göre Genel Kurul: Merkez Birliği'nin en yetkili organı olan genel kurul, bu kurula katılma hakkını haiz ortak bölge birlikleri genel kurullarınca seçilen temsilciler ile Merkez Birliği yönetim kurulu başkan ve üyelerinden teşekkül eder. Her iş yılı faaliyetinin ayrı ayrı görüşülmesi kaydıyla dört yılda bir yapılır. Genel Kurul:

Bilanço ve gelir gider hakkında karar verir.

Yıllık Çalışma programlarını karara bağlar.

Yönetim Kurulu ve Denetçilerin raporları ve tekliflerini değerlendirerek karara bağlar. Karar neticesine göre ibra eder veya ibra etmez.

Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerini seçer.

Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan bütçe hakkında karar verir.

Bilanço zararlarının kapatılması amacı ile bölge birliklerinden ek ödeme isteme kararı alır.

Tahsil imkânı kalmayan alacaklar ile bilanço zararlarının yedek akçeler karşılık ve fonlardan sağlanması hakkında karar verir. Bu durum Genel kabul Görmüş muhasebe ilkeleri gereği bütün şirketlerde benzer çalışma yapılmaktadır.

Merkez Birliğinin feshi ve tasfiye Kurulunu seçme yetkisi vardır.

Genel Kurulu temsilcileri ile Merkez Birliği Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin huzur hakları harcırah vb. mali haklarını tespit eder.

Kooperatiflerin, Bölge Birliklerinin ve Merkez Birliğinin İnsan Kaynakları yönetmeliğini belirler.

Yönetim kurulu tarafından ortaklıktan çıkarılması yönünde talepte bulunulan Bölge

Birlikleri hakkında karar verir.

Merkez Birliği Hakkında gerekli görölen konularda karar verme yetkisine sahiptir.

Kamu kurum ve kuruluşlarından hariç olmak üzere, gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azamî fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgarî fiyatını, imalât ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemini belirlemek, Yönetim Kuruluna bu işlemleri tekemmül ettirmek üzere yetki vermektedir.

Yönetim Kurulu Yönetim kurulu, genel kurula katılma hakkını haiz bulunan temsilciler arasından, genel kurulca yapılan gizli oylama ile dört yıl için seçilen dokuz üyeden oluşur. Yönetim Kurulu, alacağı kararlarda ve işlerin yürütülmesinde, Merkez Birliği Ana sözleşmesinin Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri başlıklı maddesine, Kanun, Ana sözleşme, Yönetmelik ve diğer mevzuat hükümleri ile Genel Kurul kararlarına uygun hareket etmek mecburiyetindedir. Yönetim Kurulu üyeleri çalıştıkları dönemde yaptıkları işlemlerden müteselsilen sorumludurlar. Suç teşkil eden fiil ve eylemlerinden dolayı kamu görevlisi statüsünde ceza görürler. Yönetim Kurulu üyesinin ortak olduğu kooperatife ait bölge birliği ve merkez birliği ile ilgili olarak aldığı kararlar Merkez Birliği Yönetim Kurulunun onayından geçmedikçe hükümsüzdür.

Yönetim Kurulunun Görevlerini:

Kuruluşun faaliyetlerinin düzenli yürütülmesini sağlayacak kararları almak.

Merkez Birliğinin yıllık bilanço ve gelir gider hesapları ve çalışma programlarının genel müdürlükçe hazırlanan faaliyet raporları, bütçe ve kadro cetvellerini inceleyerek karara bağlamak.

Bölge Birliği, kooperatif, şube vb. kurulması, birleştirilmesi veya ayrılması konularında verilen teklifleri inceleyerek karara bağlamak.

Kooperatif ortaklarına açılacak krediler ile mahsul cins ve miktarlarına göre taahhüt edilecek payları tespit etmek ve ortak mahsullerini pazarlama faaliyetleri ile ilgili genel esasları belirlemek,

Kooperatif ve Bölge Birliklerinin zarurî tüketim maddeleri ile üretim araçlarını imal edecek tesisleri kurmak, bu konularda yurt içinde ve yurt dışında kurulmuş veya kurulacak teşebbüslere iştirak etmek, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmak, gerektiğinde bunlardan çekilmek veya tasfiyesi konusunda karar vermek, ortakların, kooperatifin bölge birliğinin yatırımlarına ortaklık payları dışında katılma esaslarını tespit etmek ve bölge birliklerine üretim girdileri temini için satın alma yetkisi vermek, şirket kuruluşu, birleştirme ve tasfiye işlemlerinin ikmali için Merkez, Bölge ve Birim Kooperatif personeline yetki vermek.

Kooperatiflerle birliklerin ihtiyaç duyduğu her türlü tarımsal araç, gereç ve girdilerle zarurî tüketim maddelerinin iç ve dış piyasalardan toptan sağlanması ve dağıtılması ile ilgili esasları tespit etmek,

Kooperatif, Bölge Birlikleri ve Merkez Birliğinde dağıtılacak risturn esaslarını tespit etmek,

Genel kurulun vereceği yetki çerçevesinde gayrimenkul alımına, satışına gayrimenkuller üzerinde hak tesis edilmesi vb. konularda işlemlerin yürütülmesini sağlamak.

Kooperatifler, Bölge Birlikleri ve Merkez Birliğinin her türlü kredi ve finansman ihtiyacını karşılamak amacı ile gerek yurt içi gerekse yurt dışı finansman şirketleri ile çalışma yapmak bu konuda menkul ve gayrimenkul ipoteği dahil teminat verme yetkisi vardır.

Ortaklardan, kooperatiflerden, bölge birliklerinden istenecek ek ödemelerin miktarını ve şartlarını tespit etmek.

Bölge Birlikleri ile Kooperatiflere kredi verme şartlarını ve tutarını tespit etmek.

Bölge Birlikleri ile Kooperatifler ve ortakların aldıkları kredileri geri ödeme aczine düştüklerinde geri ödemelerin yapılandırılması konusunda karar vermek.

Bölge Birliği, Kooperatifler ve Merkez Birliğinin karşılık ve fonlarının hangi amaçlar için kullanılacağını tespit ederek karar vermek.

Tahsili mümkün olmayan alacakların karşılıklarının ve kapatılmasının tespiti konusunda karar vermek.

Kooperatif ortaklarının ertelenecek borçlarının tespit edilerek karara bağlamak.

Bu tüzel kişiliklerde olduğu gibi genel kurul gündemini tespit ederek genel kurulu toplantıya çağırmak.

Bölge Birliklerinin genel kurul tarihlerini tespit etmek, Bölge birliklerinin ve kooperatiflerin genel kurul zabıtlarını tasdik etmek itirazlar var ise itirazları inceleyerek karara bağlamak. Kooperatiflerin genel kurul kararlarını tasdik yetkisini birliklere devretme yetkisi de bulunmaktadır.

Kooperatif ve Bölge Birlikleri ana sözleşmelerine dayanarak kendilerini genel kurulda fesih ederlerse fesih kararını inceleyerek T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının onayına sunmak.

Kooperatif ve Bölge Birliklerinin Yönetim Kurulu üyeleri ve Denetçilerine verilecek ücret ve huzur hakkının harcırahlarının tespit edilmesi.

Personelin özlük işleri hakkında karar vermek.

İdari işlerin organizasyonu ve çalışma prensiplerini tespit etmek.

Bölge Birliği yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu kaybetmesi halinde yedek üyeleri yönetim kuruluna atamak yine de çoğunluk sağlanamaz ise yönetim kuruluna katılma hakkına sahip temsilciler arasından atama yapmak.

Bölge Birliği yönetim kurulu denetçilerinin çoğunluğu kaybetmesi halinde yedek üyeleri denetim kuruluna atamak yine de çoğunluk sağlanamaz ise denetim kuruluna katılma hakkına sahip temsilciler arasından atama yapmak.

Merkez Birliği tarafından yaptırılmış olan inceleme ve soruşturma neticesinde, suç işledikleri veya kusurlu oldukları tespit edilen ve soruşturma sonucuna göre görevden alınmaları gereken Kooperatif, Bölge Birlikleri ve Merkez Birliği personeli ile haklarında mahkûmiyet kararı verilen Kooperatif Ve Bölge Birlikleri Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçileri ile Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyelerinin görevlerine son vermek.

Teşkilatın çalışmalarına uygun olarak eğitim tanıtım vb. sebeplerle yurt dışında düzenlenen fuar, inceleme konferans, seminer vb. etkinliklere katılmak.

İştiraklerin ve işletmelerin yönetim kurullarına yönetim kurulu üyesi atamak.

Kanun yönetmelik ve ana sözleşmede belirtilen diğer konuları da karara bağlamak, görev ve yetkilerinin bazılarını ilgili kurallara dayanarak Genel Müdür ya da Genel Müdür Genel Müdür yardımcıları ve Daire başkanlarından oluşan komitelere aktarmak.

Denetçiler: Genel kurul dört yıllık süre için iki asil iki yedek denetçi temsilciler arasından veya dışarıdan olmak üzere seçer. Dışarıdan denetçi olarak atanacak kişilerin ortak olma ve denetçi olma şartlarını taşıması gerekir. Denetçilerin değişik bölgelerden olmasına özellikle dikkat edilir. Denetçiler bütün denetim işlerini genel kurul adına yaparak bilanço gelir- gider farkı başta olmak üzere bütün mali tablolar ile birlikte denetim raporlarını genel kurula sunarlar.

Denetçiler denetim esnasında tespit ettikleri yolsuzluk usulsüzlük ve suçları bir tutanakla Merkez Birliği Yönetim Kuruluna derhal bildirerek genel kurul raporunda da genel kurula bildirmek zorundadırlar.

Denetçilerin yönetim kuruluna katılabilme hakları vardır. Ancak yönetim kurulunda oy kullanamazlar.

Denetçiler Kanunlara, ana sözleşmeye, dayanarak görevleri dahili içinde yaptıkları denetimde bildirmedikleri zarar ve ziyandan kusursuz olduklarını ispat edemedikçe müteselsilen sorumludurlar.

Denetçilerin ortak olduğu kooperatifi denetlemesinin Merkez Birliği yönetim kurulunun onayı gerekir. Merkez Birliği onaylamadıkça geçerli değildir.

Denetçilerde Yönetim Kurulu üyeleri gibi Tarım Kredi Kooperatiflerinin işletme ve iştirakleri ile personelin kurduğu vakıf ve benzeri teşkilatlarda yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. İdari personel olarak çalışamazlar.

2.9. Tarım Kredi Kooperatiflerinin Tekirdağ Bölge Birliği Teşkilat Yapısı Ve Görevleri

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği bünyesinde kooperatifçilik faaliyeti ile ilgili olarak on yedi bölge müdürlüğü vardır. Bu bölge müdürlüklerinden bir tanesi de Tekirdağ Bölge Birliğidir. Tekirdağ Bölge Birliğinin faaliyet alanı

Tekirdağ ili, İstanbul ilinin Avrupa yakası, Edirne ili, Kırklareli ili, Çanakkale ilinin Avrupa yakası (Gelibolu ve Eceabat ilçeleri) ni kapsamaktadır. Tekirdağ Kooperatifler Birliğinden alınan verilere göre 101 kooperatif ve 905 yerleşim yerini kapsamaktadır. Merkez Birliğinin onayı ile il ve ilçe merkezlerinde şube kurma veya kooperatifleri bu konuda görevlendirme yetkisine sahiptir.

Tekirdağ Kooperatifler Birliğinin görevleri:

Kooperatiflerin finansman ihtiyaçlarını ve finansman işlerini düzenlemek.

Üretilen ürünlerin değerlendirilmesini sağlayacak düzenlemeleri yapmak.

Kooperatiflerin ihtiyaç duyduğu girdilerin ve duran varlıkların toptan sağlamak veya üretici firmalara ortak olmak veya üretici firma kurmak bu işlemler için Merkez Birliğinden onay almak.

Kooperatiflerin kanunlara ve yönetmeliklere uygun çalışmasını sağlamak teknik ve mesleki konularda eğitim faaliyetleri düzenlemek.

Kendisine bağlı olan kooperatifleri denetlemek.

Sigorta acenteliği yapmak.

1581 Sayılı kanun ve ilgili kurallara göre kurulmuş kooperatif birlikleri diğer birlikler ile ortaklaşa Banka ve Sigorta şirketi kurma yetkisine sahip olmasına karşılık ülkemizde kooperatiflerin bankacılık işlemleri Ziraat Bankası kanalı ile yapılmaktadır.

Merkez Birliğinin kendisine verdiği görevleri yerine getirmekle görevlidir.

Devletin kooperatifler verdiği desteklerden yararlanmak amacı ile gerekli işlemleri yapmak.

Tekirdağ Bölge Birliği'nin Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetçiler den oluşan yönetim şekli vardır.

Genel Kurul Tekirdağ Bölge Birliği'nin en yetkili organıdır. Tekirdağ Bölge Birliği'ne bağlı kooperatiflerin genel kurulunda seçilen temsilcilerden oluşur. Görevleri:

Tekirdağ Bölge Birliği'nin Bilanço ile gelir gider farkını ibra etmek.

Tekirdağ Bölge Birliği'nin yıllık çalışma programı hakkında karar vermek.

Tekirdağ Bölge Birliği'nin Yönetim Kurulu ve Denetçilerin raporlarını ibra etmek veya ibra etmeyerek üyelerin görevine son vererek adli mercilere aktarılmasını sağlamak.

Tekirdağ Bölge Birliği'nin Yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerini seçmek.

Merkez Birliğinin belirlediği esaslara göre Tekirdağ Bölge Birliği'nin hazırladığı bütçeyi karara bağlamak.

Bölge Birliğinin zararlarını kapatmak amacı ile Merkez birliğinin belirlediği esaslar dahilinde ortak kooperatiflerden ek ödeme alınması.

Tahsili imkânsız hale gelen alacakların kapatılması için ayrılan yedek akçe fon ve karşılıkların Merkez Birliğinin belirlediği esaslar dahilinde kullanılarak kapatılması.

Birliğin feshi hakkında karar vererek tasfiye kurulu üyelerini seçmek.

Yönetim kurulunca ortaklıktan çıkarılmasına karar verilen kooperatiflerin ortaklıktan çıkarılmasını karara bağlamak.

Tekirdağ Bölge Birliği'nin kanunlarda belirtilen diğer konularda da gerekli işlemlerinin yapmak.

Yönetim Kurulu genel kurula katılma hakkına sahip temsilciler içinden, genel kurul tarafından gizli oyla dört yıl için seçilen yedi oluşur. Yönetim kurulu, alacağı kararlarda ve işlerin yürütülmesinde, Kanun, Ana sözleşme, Yönetmelik ve diğer mevzuat hükümleri ile Genel Kurul kararları ve Merkez Birliği talimatına uygun hareket etmek mecburiyetindedir.

Yönetim Kurulu üyeleri çalıştıkları dönemde yaptıkları işlemlerden müteselsilen sorumludurlar. Suç teşkil eden fiil ve eylemlerinden dolayı kamu görevlisi statüsünde ceza görürler. Yönetim Kurulu üyesinin ortak olduğu kooperatife ait bölge birliği ve merkez birliği ile ilgili olarak aldığı kararlar Merkez Birliği Yönetim Kurulunun onayından geçmedikçe hükümsüzdür.

Yönetim kurulu üyeleri ortak olduğu kooperatifin işlemlerine ait kararlar için Merkez Birliği yönetim kurulunun onayı gerekir. Merkez Birliği onaylamadıkça geçerli

değildir.

Yönetim Kurulu üyeleri Tarım Kredi Kooperatiflerinin işletme ve iştirakleri ile personelin kurduğu vakıf ve benzeri teşkilatlarda yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. İdari personel olarak çalışamazlar. Görevleri:

Birlik çalışmalarının kanun ve mevzuata göre çalışmasını sağlayacak düzenlemeleri yapmak.

Birlik personel kadrosunu tespit etmek

Genel Kurula sunulması gereken bilanço gelir gider farkı tablosu bütçeyi ve ilgili raporları ve teklifleri hazırlamak.

Merkez Birliğinin görüşü ve onayı ile genel kurulu tespit edilen tarihte toplantıya çağırarak.

Merkez Birliği tarafından verilen görevleri yerine getirmek üzere düzenlemeleri yapmak.

Merkez Birliğinin onayını alarak gayrimenkul almak veya satmak veya yaptırmak.

Teftiş ve kontrole yetkili personele kanunlara uygun olarak istenen zamanda gerekli dokümanları ibraz etmek.

Merkez Birliği yönetim kurulunun onayı ile ortakların ve kooperatiflerin ihtiyaçlarını karşılayacak işletmelere yurt içinde veya yurt dışında ortak olmak, kurmak mevcut olan ortaklıktan çıkmak veya mevcut ortaklık ve şirketin tasfiyesine karar vermek.

Kooperatif yönetim kurulunun çoğunluğu kaybetmesi halinde yedek üyelerden atama yapmak yedek üyelerden de çoğunluk sağlanamaz ise seçilme hakkına sahip ortaklar arasından atama yaparak çoğunluğu oluşturmak.

Kooperatif denetim kurulunun çoğunluğu kaybetmesi halinde yedek üyelerden atama yapmak yedek üyelerden de çoğunluk sağlanamaz ise seçilme hakkına sahip ortaklar arasından atama yaparak çoğunluğu oluşturmak.

Kanun yönetmelik ana sözleşme ve diğer kanunlara uygun olarak gerekli görevleri yerine getirmek.

Denetçiler: Genel kurul dört yıllık süre için iki asil iki yedek denetçi temsilciler

arasından veya dışarıdan olmak üzere seçer. Dışarıdan denetçi olarak atanacak kişilerin ortak olma ve denetçi olma şartlarını taşıması gerekir.

Denetçilerin değişik kooperatiflerden olmasına özellikle dikkat edilir. Denetçiler bütün denetim işlerini genel kurul adına yaparak bilanço gelir- gider farkı başta olmak üzere bütün mali tablolar ile birlikte denetim raporlarını genel kurula sunarlar.

Denetçiler denetim esnasında tespit ettikleri yolsuzluk usulsüzlük ve suçları bir tutanakla Birlik yönetim kuruluna derhal bildirerek genel kurul raporunda da genel kurula bildirmek zorundadırlar.

Denetçilerin yönetim kuruluna katılabilme hakları vardır. Ancak yönetim kurulunda oy kullanamazlar.

Denetçiler Kanunlara, ana sözleşmeye, dayanarak görevleri dahili içinde yaptıkları denetimde bildirmedikleri zarar ve ziyandan kusursuz olduklarını ispat edemedikçe müteselsilen sorumludurlar.

SONUÇ

Türkiye'nin bütün sektörlerde etkin bir ili olan Tekirdağ ili, aynı zamanda Trakya bölgesini kapsayan Tekirdağ tarım kredi bölge birliğinin de merkezidir. Tekirdağ tarım kredi bölge birliği Türkiye'de bulunan 17 birlik içinde en başarılı olanıdır. Tekirdağ Türkiye'nin ay çiçeği üretiminin büyük miktarda yapıldığı ilidir. Bu yüzden Trakya Birlik Tarım Satış kooperatifi İlin Yenice beldesine Ayçiçek yağ fabrikasını kurmuştur. Ülkenin Ayçiçek ve Ayçiçek yağı üretiminin merkezi konumundadır. Aynı şekilde ekmeklik buğday üretiminde de Tekirdağ önde gelen illerden birisi konumundadır. Son yıllarda kanola üretiminde de büyük ilerlemeler göstermiştir. Bu sebeplerden dolayı tarım kredi kooperatiflerinin bu sebeplerden dolayı örnek il aldığımız Tekirdağ ilini birinci bölümde inceledik.

Modern Kooperatifçilik 1800 lü yıllarda İngiltere'de sanayi devrimi ile gelişen kapitalizmin olumsuz etkilerine karşı olarak gelişmiştir. Ancak topraklarımızda Asurlular döneminde kooperatifçiliği görmekteyiz. Hatta Asur medeniyetinin temelleri arasında kooperatifçilik önemli bir yer tutmaktadır. Esnaf ve zanaatkarların örgütü olan Ahilik kooperatifçiliğinin ilk örnekleri sayılabildiği gibi kooperatifçiliğin temeli olan dayanışma şeklinde birlikteliği ülkemizin kültürü olarak görmekteyiz. Köylerimizde sosyal dayanışma ile üretimi kolaylaştırma

Tarım kesimin de ülkemizdeki çiftçilerin büyük çoğunluğu küçük işletme bazında faaliyet gösteren işletmelerdir. Ürünlerini genellikle bir yılda üretilip satabilmektedirler. Yılda iki ürün alabilen çok az çiftçi işletmesi mevcuttur. Bu süreç içinde hem ürünü üretim finansmanını sağlamak hem de geçimlerini sağlamak için ihtiyaç duydukları finansman kaynağı ürünlerden dönem sonunda elde ettikleri gelirdir. Ancak ürünlerinin kâr marjı düşük fiyattan işlem görmesi, bireysel olarak girdileri ve tüketim ihtiyaçlarını yüksek fiyatla almaları borçlanma ihtiyaçları için kullandıkları kredilerin faizinin yüksek olması çiftçileri zor durumda bırakmaktadır. Üretim dönemi içinde girdileri ağırlıklı olarak borçlanma ile karşılamaktadırlar. Bu durum tarım kesimi için yüzyıllardır, yalnızca ülkemizde değil bütün dünyada değişmeyen bir durumdur. Bu durumu ülkemizde 1860 lı yıllarda gören Mithat Paşa soruna çözüm olarak kooperatifçiliği görerek uygulamaya geçirmiştir. Cumhuriyet döneminde de Atatürk Kooperatifçilik konusuna özel önem vermiştir. Biz de tarım

kesiminin sorunlarının kooperatifçilik sayesinde ortadan kalkacağını düşünerek ikinci bölümde kooperatifçiliği ve Tekirdağ da uygulamasını inceledik.

Tarım Kredi kooperatifçiliği çiftçilerin ağırlıklı olarak kısa süreli işletme kredisi sağlamak, belli miktarda da uzun süreli biçerdöver, traktör vb. yatırım araçlarını finansmanı sağlayan bir kuruluş sorunların çözümü için yeterli değildir. Çiftçileri her aşamada piyasa şartlarının altında finansmanını sağlamanın yanında girdilerini en uygun fiyatla en uygun zamanda sağlayarak, bedelini hasat sonrası en uygun şekilde ürünü değerlendirilmesini sağladıktan sonra tahsilatını yapacak şekilde organize olmalıdır. Bu durumu sağlayabilmek için Tarım satış kooperatifleri ile ilişki kurarak çiftçinin ürünü nü en iyi fiyattan alınmasını sağlamak, kooperatiflerde açtıkları satış stantlarında Bütün kooperatiflerin ürünlerinin pazarlamasını sağlamayı aktif şekilde gerçekleştirmek. Bu kooperatiflerden halkın da aktif şekilde ürün almasını sağlayacak girişimlerde bulunmak, çiftçiyi her aşamada gerek ziraat gerekse ekonomi ve sosyal konularda eğitimini destekleyecek organizasyonu sağlamak.

Çiftçilerin aldıkları kredileri ziraat için kullanmalarını konusunda gerekli hassasiyeti göstermelidir. Çünkü çiftçiler bazen aldıkları kredi ile düğün vb. ihtiyaçlarını finanse etmektedir. Bu durum o çiftçilerin ileride zor durumda kalmasına sebep olmaktadır. Çiftçilerin köylerde yaşamasını cazip hale getirecek çalışmalar yapılmalıdır. Çünkü çiftçiler köylerden şehirlere göç ettikçe köylerde çiftçilik dev işletmelere geçerek ziraat konusunda tekelleşme oluşmaktadır.

KAYNAKLAR

- Berk M. (2014) Zoraki Bankacı. İstanbul: Acar Basımevi 4.baskı
- Bilgili F, Demirkapı E. (2016) Ticaret Hukuku Bilgisi Bursa: Dora Yayıncılık 10 Baskı
- Boratav K. (2015) Türkiye İktisat Tarihi 1908- 2009 Ankara İmge Kitapevi 21. Baskı
- Çetin B. (2008) Tarımsal Finansman Ankara: Nobel Yayıncılık
- Çetin B., Tipi T. (2016). Tarım Muhasebesi. Ankara: Nobel Yayıncılık Çolak Ö.F. (2017). Ekonomide Masallar Gerçekler. Ankara Efil Yayınevi
- Eğilmez M. (2018). Dünya Ekonomisi. İstanbul: Remzi Kitapevi Üçüncü Baskı
- Eğilmez M. (2015). Mikro Ekonomi. İstanbul: Remzi Kitapevi İkinci Baskı
- Eğilmez M. (2017). Kamu Maliyesi. İstanbul: Remzi Kitapevi Üçüncü Baskı
- İktisadi Araştırmalar Vakfı (2007) Tekirdağ İlinin Ekonomik Gelişmesi Semineri. İstanbul İAV Yayını
- İnan İ. H. (2106) Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık
- Karacan A.R. (1991) Tarım İşletmelerinin Finansmanı ve Tarımsal Kredi. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi
- Klinger J. (2019). Hititler (Çev. F.G.Gerhold (1. Baskı), Alfa Basım Yayın Dağıtım San.ve
- Tic Ltd.Şti. İstanbul. (s.40)
- Kocabaş Y. Ö. (2010) Türkiye’de Tarımsal Kooperatifçilik Düşüncesinin Gelişimi (1. Baskı), Libra Kitapçılık ve Yayıncılık İstanbul
- Sekman M.Utku A.(2017) Çevik Şirketler Kurumsal Ataleti Yenmek (8-9.Basım) ,Alfa Basım Yayın Dağıtım. İstanbul
- Serez M.S. (2014) Tekirdağ ve Çevresinde Mübadele 90. Yıl Ankara: Dönmez Ofset Basımevi
- Serez M. (2007) Tekirdağ Tarihi ve Coğrafyası Araştırmaları Ankara: Dönmez Ofset Basımevi
- Seyidoğlu H. (1992) Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük Ankara Adalet

Matbaacılık Ltd.Şti.

Yahyaoglu T. (1975) Tarım Kentleri. Konya: Milli ölkü yayınları

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü(2006) 1581 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile Ana Sözleşmeler

<https://esnafkoop.ticaret.gov.tr/>

<https://www.nufusu.com/ilceleri/tekirdag-ilceleri-nufusu>

http://www.tbb.gov.tr/storage/userfiles/rehber_ve_bilgi_notlari/6360_torba_personel_rehber

<https://tarimkredi.org.tr/>

<https://tekirdag.tarimorman.gov.tr/>

<http://www.tekirdagtso.org.tr/>

<http://www.tarimkredi.org.tr/>

<http://tekirdag.tarimkredi.org.tr/>

<https://www.trakyanet.com/istatistikler/ekonomi/bitkisel/sebzeler/sebzeler-tekirdag.html>

http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30602&tipi=17&sube=02

http://www.o.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30125&tipi=17&sube=0